

จดหมายข่าว

หอภาพยนตร์

ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๖๕ กันยายน-ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

FILM ARCHIVE NEWSLETTER ISSN : 2228-9402

คนหลังบ้าน ในปีที่ ๓๗ ของหอภาพยนตร์

ถึงแม้สถานการณ์โรคระบาดจะยังไม่คลี่คลาย ทำให้จดหมายข่าวหอภาพยนตร์ฉบับนี้จำเป็นต้องลดจำนวนหน้าลง เนื่องจากกิจกรรมล่วงหน้าหายไป เพราะยังไม่อาจคาดการณ์ได้ แต่ภายในเล่มก็ยังคงพร้อมด้วยสาระและเรื่องราวมากมาย เรื่องเด่นในฉบับ คือการรำลึกถึงวันสถาปนาหอภาพยนตร์ ที่มีอายุครบ ๓๗ ปีในวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๔ โดยเปิดโอกาสในเจ้าหน้าที่ในสวนงานอนุรักษ์ ได้เล่าประสบการณ์ความรู้สึก และสะท้อนบทเรียนของการทำงาน ทั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่างาน “หลังบ้าน” ที่บางครั้งห่างไกลจากการรับรู้ของสาธารณะ แท้จริงแล้วเป็นงานสำคัญที่เปรียบเสมือนหัวใจที่ไม่สามารถหยุดเต้นได้ และเป็นจุดกำเนิดของภารกิจของหอภาพยนตร์ตั้งแต่เริ่มแรก

นอกจากนี้เรายังได้รวบรวมและสรุปสาระจากกิจกรรมเสมือนจริงออนไลน์ที่สำคัญในช่วงสองเดือนที่ผ่านมา โดยเฉพาะงานประชุม SouthEast Asia-Pacific Audio-Visual Archives Association ครั้งที่ ๒๕ ที่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานสื่อทัศนหลากหลายมิติ ไปจนถึงบทความแสดงความยินดีกับภาพยนตร์เรื่อง *Memoria* ของ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ที่ได้รับรางวัล Jury Prize จากเมืองคานส์ รวมทั้งหนังสือที่มีโอกาสไปเปิดตัวในระดับนานาชาติตั้งแต่ต้นปีที่ผ่านมา ผลงานเหล่านี้ภาพแทนของความหวังว่าเมื่อโรงภาพยนตร์กลับมาเปิดให้บริการ หนังสือจะยังคงสร้างความตื่นเต้นให้กับผู้ชมได้ไม่เสื่อมคลาย

สุดท้ายนี้ หอภาพยนตร์ขอแสดงความเสียใจและรำลึกถึงบุคคลในวงการภาพยนตร์ที่จากโลกนี้ไปในช่วงที่ผ่านมา ทั้ง ไพลิน พิจิตรอำพล นางเอกจากเรื่อง *มือปืน/โลก/พระ/จัน* (๒๗ ก.ค.) เกชา เปลี่ยนวิถี ดาราชายผู้ยิ่งใหญ่ที่มีผลงานมายาวนาน (๒๘ ก.ค.) กิ่งดาว ดารณี ดาราหญิงผู้มีบทบาทโดดเด่นมาตั้งแต่ยุคหนัง ๑๖ มม. (๑๑ ส.ค.) และ วิสันต์ สันติสุขา ผู้กำกับหนังบู๊คนสำคัญ (๑๙ ส.ค.)

ไพลิน พิจิตรอำพล

เกชา เปลี่ยนวิถี

กิ่งดาว ดารณี

วิสันต์ สันติสุขา

สารบัญ

รายงาน

คุยกับอภิชาติพงศ์ และทีมงานไทย ในวันที่ <i>Memoria</i> เยือนคานส์	หน้า ๑
กิจกรรมย้อนหลัง เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม	หน้า ๔
เสียงจากคนทำหนังไทยรุ่นใหม่ ที่แจ้งเกิดจากเทศกาลภาพยนตร์สั้น	หน้า ๖
สำรวจนางสาวสุวรรณและโชคสองชั้น ผ่านข้อถกเถียงว่าด้วย “หนังไทยเรื่องแรก”	หน้า ๘

นานาชาติ

การประชุมสัมมนาวิชาชีพ SEAPAVAA ครั้งที่ ๒๕	หน้า ๑๐
ความท้าทายของหอภาพยนตร์ในยุค Climate Change	หน้า ๑๒

ห้องสมุดและสื่อทัศนสถาน เชิด ทรงศรี

หลากหลายหนังลาตินอเมริกา	หน้า ๑๔
--------------------------	---------

คลังอนุรักษ์

เปิดกรุหนังบ้านเล่าเรื่องชีวิตของ ดุษฎี จุลชาติ	หน้า ๑๖
---	---------

เรื่องจากปก

คนหลังบ้าน ในปี ๓๗ ของหอภาพยนตร์	หน้า ๑๘
----------------------------------	---------

ปรัชญา: ภาพยนตร์ยังให้เกิดปัญญา

วิสัยทัศน์: ปฏิบัติการอนุรักษ์ได้มาตรฐาน ฝ่ายขยายงานวิชาการและบริการ บริหารจัดการด้วยธรรมาภิบาล

พันธกิจ: ๑. แสวงหา คัดเลือก ภาพยนตร์ สื่อทัศน และสิ่งเกี่ยวเนื่อง เพื่อเก็บรักษาเป็นทรัพย์สินทางปัญญาและมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติ
๒. วิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ต่าง ๆ ด้านภาพยนตร์ สื่อทัศน และสิ่งเกี่ยวเนื่อง
๓. บริการสาธารณะเพื่อการศึกษา ค้นคว้า และส่งเสริมเผยแพร่ให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดจากภาพยนตร์ สื่อทัศน และสิ่งเกี่ยวเนื่อง

ปณิธาน: จะสร้างสรรค์และสนับสนุนให้เกิดการใช้ประโยชน์สูงสุดจากภาพยนตร์

ที่ปรึกษา: ชลิดา เอื้อบำรุงจิต สันต์ชัย โชติรสเศรณี ก้อง ฤทธิ์ดี **กองบรรณาธิการ:** อรวรรณ ขวศิลป์ ภาคภูมิ ธรรมศรี พุทธพงษ์ เจียมรัตติคุณ อติพงษ์ ก่อสกุล นิศานาด ไททองคำ **กองจัดการ:** ฝ่ายเผยแพร่ หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) **พิสูจน์อักษร:** ชนเนตร ลอยครุฑ **ออกแบบรูปเล่ม:** พชรินทร์ เอกอ่อนแสง **เจ้าของผู้พิมพ์/ผู้โฆษณา:** หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ๙๔ หมู่ ๓ พุทธมณฑล สาย ๕ นครปฐม ๗๓๑๓๐ โทรศัพท์ ๐-๒๔๘๖-๒๐๑๓-๑๕, ๐๘-๑๕๕๐-๘๗๑๖ **จัดพิมพ์ที่:** บริษัท กรีน โลฟี่ พรินติ้ง เฮาส์ จำกัด **จำนวนพิมพ์:** ๖,๐๐๐ เล่ม **ISSN:** ๒๒๒๘-๙๔๐๒ ขอสงวนลิขสิทธิ์ จดหมายข่าวหอภาพยนตร์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)
เป็นสมาชิกของสมาพันธ์หอภาพยนตร์ระหว่างชาติ
(International Federation of Film Archives)

สมัครสมาชิก แกดไซท์อยู่ หรือยกเลิกจดหมายข่าวหอภาพยนตร์
ได้ที่ <http://bit.ly/fapotnewsletter>
ไม่เสียค่าใช้จ่ายในการจัดส่ง

ดาวน์โหลดจดหมายข่าวหอภาพยนตร์
ฉบับย้อนหลังได้ที่ <https://fapot.or.th/main/information/newsletter>

คุยกับ อภิชาติพงศ์ และทีมงานไทย ในวันที่ Memoria เยือนคานส์

อธิพันธ์ สิมมาคำ

©Kick the Machine Films, Burning, Anna Sanders Films, Match Factory Productions, ZDF-Arte and Piano, 2021

74^e
FESTIVAL
INTERNATIONAL
06
- 17
JUILLET

©Daniele Venturelli/Getty Images

เป็นเรื่องน่ายินดีของวงการภาพยนตร์ไทยอีกครั้ง เมื่อ *Memoria* ภาพยนตร์ขนาดยาวเรื่องล่าสุดของ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล คนทำหนังคนสำคัญของไทย ได้รับรางวัลขวัญใจคณะกรรมการ (Prix du Jury) จาก เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเมืองคานส์ (Cannes Film Festival) ประเทศฝรั่งเศส ครั้งที่ ๗๔ ร่วมกับภาพยนตร์เรื่อง *Ahed's Knee* ของผู้กำกับชาวอิสราเอล นาดาฟ ลาพิด โดยถือเป็นครั้งที่ ๒ ที่อภิชาติพงศ์ได้รับรางวัลในสาขานี้ หลังจากเคยได้รับรางวัลดังกล่าวครั้งแรกจากภาพยนตร์เรื่อง *สัตว์ประหลาด!* เมื่อ ค.ศ. ๒๐๐๔ นอกจากนี้เขายังเคยได้รับรางวัลภาพยนตร์ชนะเลิศปาล์มทองคำ (Palme d'Or) จากเรื่อง *ลุงบุญมีระลึกชาติ* เมื่อ ค.ศ. ๒๐๑๐

ภายหลังขึ้นรับรางวัลบนเวที อภิชาติพงศ์ได้กล่าวขอบคุณทีมงาน พร้อมกับส่งเสียงเรียกร้องให้รัฐบาลจัดการแก้ปัญหาสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ว่า “ผมโชคดีที่ได้มายืนอยู่ตรงนี้ ในขณะที่เพื่อนร่วมชาติของผมจำนวนมากเดินทางไม่ได้ หลายคนต้องเผชิญกับความลำบากอย่างสาหัสจากโรคระบาด เพราะความผิดพลาดในการบริหารงานของรัฐ การจัดการทรัพยากรงานสาธารณสุข และการเข้าถึงวัคซีน ผมขอเรียกร้องให้รัฐบาลไทยและรัฐบาลโคลอมเบีย รวมทั้งรัฐบาลประเทศอื่น ๆ ที่อยู่ในการสถานการณ์เดียวกัน ขอให้ตื่นขึ้นและทำงานเพื่อประชาชนของพวกเขาเดี๋ยวนี้”

Memoria เป็นภาพยนตร์ภาษาสเปนและอังกฤษที่ร่วมทุนสร้างหลายประเทศ และเป็นผลงานขนาดยาวเรื่องแรกที่อภิชาติพงศ์ถ่ายทำนอกประเทศไทยทั้งหมด

นำแสดงโดย ทิลดา สวินตัน นักแสดงชาวอังกฤษเจ้าของรางวัลออสการ์ ในบทของ เจสสิกา หญิงสาวผู้ประสบปัญหาอันไม่หลับ และเสียงปริศนาหลอกหลอนอยู่ในหัว จนเธอตัดสินใจออกเดินทางจากกรุงโบโกตา เมืองหลวงของโคลอมเบีย เพื่อค้นหาต้นตอแห่งความทรงจำอันก่อกำเนิดเสียงประหลาดดังกล่าว

ในช่วงที่ *Memoria* เดินทางไปยังเมืองคานส์ เมื่อเดือนกรกฎาคมที่ผ่านมา หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้มีโอกาสสัมภาษณ์อภิชาติพงศ์ทางอีเมล ถึงเบื้องหลังแนวคิดการทำงานในผลงานเรื่องล่าสุดนี้

“สิ่งที่ยากที่สุดคือจินตนาการของเรา ว่าพอไปถ่ายแล้วหนังจะออกมาอย่างไร เรานึกถึงพวกหนังฝรั่งที่ถ่ายในไทย ที่มีกะออกมาดูตลก ๆ แต่เอาเข้าจริง ส่วนที่ยากที่สุดคือการถ่ายทำที่เราไม่เสียเวลาไปนั่งกังวลอะไรเลย เมื่อเริ่มงาน และโอบรับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นไว้ ทีมงานในกองเข้าหากันเร็วมาก นั่นทำให้เราสามารถทุ่มเทเวลาไปกับส่วนที่สำคัญที่สุดของหนัง นั่นคือ จังหวะของมัน ส่วนที่น่าแปลกใจคืออากาศที่เป็นใจให้แก่การถ่ายทำ เพราะปกติอากาศที่โคลอมเบียเปลี่ยนแปลงง่าย” อภิชาติพงศ์อธิบายถึงความยากและง่ายของการถ่ายทำภาพยนตร์นอกบ้านเกิดเป็นครั้งแรกของตนเอง

แม้จะเคยร่วมงานกันจากโครงการศิลปะอื่น ๆ มาก่อน แต่อภิชาติพงศ์เล่าว่าต้องปรับตัวรูปแบบวิธีการการทำงานกับ ทิลดา สวินตัน ในการทำงานเรื่องนี้หลายประการ “มีการเตรียมการไว้หลายอย่าง เราทำงานเหมือนตอนที่ถ่ายหนังในไทย คือจะมีการอิมโพรไวส์ในระหว่างการซ้อม จากนั้นจึงไปปรับในบทอีกที หลาย ๆ ฉากในหนังไม่มีบทพูด ทิลดาจึงต้องค้นหาความละเอียดของท่วงท่าการเคลื่อนไหวไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เธอกลายเป็นตัวละครเจสสิกา และเจสสิกาก็ค่อย ๆ วิวัฒนาการขึ้น วิธีการปกปิดของเราคือ

©Kick the Machine Films, Burning, Anna Sanders Films, Match Factory Productions, ZDF-Arte and Piano, 2021

© Photo Sandro Kopp © Kick the Machine Films, Burning, Anna Sanders Films, Match Factory Productions, ZDF-Arte and Piano, 2021

บทของเราจะไม่สนใจกับปมหลัง พื้นเพ หรือแรงจูงใจของตัวละครมากนัก เราไม่รู้ว่าจะเสกขึ้นมาอยู่โคลอมเบียไหน แคนาดาเป็นใคร เธอขับรถอะไร ฟาร์มกล้วยไม้ที่เมืองเมเดียนของเธอเล็กหรือใหญ่แค่ไหน หรือเธอมาโคลอมเบียทำไม แน่นอนว่า ระหว่างถ่ายทำจะมีคนถามเราเรื่องราวละเอียดพวกนี้ แล้วเราก็จะตอบไปตามที่ใจคิดได้ตอนนั้น ความคลุมเครือนี้ทำให้เราตื่นตื้นอยู่ตลอด แม้แต่เมื่อไปถึงขั้นตอนตัดต่อ เรายังต้องเดาตัวละครเสกกันไปเรื่อย ๆ ทิลดากระโดดเข้ามาช่วยในวิธีการอย่างไม่ลังเลเลย และเธอเปลี่ยนตัวเองได้อย่างลึกซึ้งมาก พูดอีกอย่างก็คือ สิ่งที่คนดูเห็นบนจอมาจากทิลดาเป็นส่วนมาก”

“เสียง” เป็นส่วนสำคัญในผลงานของอภิชาติพงศ์มาโดยตลอด โดยเฉพาะใน *Memoria* ที่เสียง “Bang!” หรือ “ปัง!” เป็นต้นกำเนิดของทุกสิ่งในเรื่อง อภิชาติพงศ์อธิบายถึงเรื่องนี้ว่า “หนังเรื่องนี้ได้แรงบันดาลใจมาจากเสียงปัง! ที่แว่วในหูเรา เหมือนกับเป็นอาการอะไรสักอย่าง การทำหนังเรื่องนี้คือการเดินทางไปพร้อม ๆ กับเสียงสะท้อนว่านั่น เราพยายามจูนจังหวะให้ตรงกับเจสสิก้า เมื่อทิลดาเผยตัวเจสสิก้าออกมาเรื่อย ๆ เรารับรู้ได้ถึงสภาพแวดล้อมของเสียงที่วนเวียนรอบตัวเธอ รวากับว่าเธอเป็นไมโครโฟน และเสียงต่าง ๆ เป็นอาหารของเธอ เธอหาทางแหวกว่ายไปในเสียงและสิ่งแวดล้อม แดกผลิโปรอบ ๆ เสียงปัง! หนังเรื่องนี้เป็นเรื่องของการฟังและการมอง เช่นเดียวกับการนั่งสมาธิ”

นอกจากนี้ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๕ กรกฎาคม ซึ่งตรงกับวันฉายรอบปฐมทัศน์โลกที่คานส์ หอภาพยนตร์ได้เปิดห้อง Clubhouse เพื่อร่วมสนทนากับทีมงานหลักชาวไทยของ *Memoria* ทั้ง คัทลียา เผ่าศรีเจริญ และ โสฬส สุขุม ผู้อำนวยการสร้างร่วมจากบริษัท 185 Films สมพจน์ ชิตเกษรพงศ์ ผู้ช่วยผู้กำกับซึ่งร่วมงานกับอภิชาติพงศ์มาแล้วหลายเรื่อง และเป็นผู้ที่ทำงานร่วมกับกองถ่ายทำที่โคลอมเบีย นอกจากนี้ยังมีทีมงานด้านกระบวนการหลังการถ่ายทำเข้ามาร่วมพูดคุย ทั้ง ลี ชาติเมธิกุล มือตัดต่อประจำของอภิชาติพงศ์ และ อัคริณเฉลิม กลัณณมิตร มือผสมเสียงคนสำคัญที่ทำงานร่วมกับหนังของอภิชาติพงศ์มาตลอดเช่นกัน

สมพจน์ เริ่มต้นเล่าว่า “ในกองถ่ายที่โคลอมเบีย มีคนไทยแค่ ๓ คน คือผม พี่เจย์ และพี่สอง สมยงู ดากล้อง ที่เหลือก็จะเป็นคนจากโคลอมเบีย เม็กซิโก อุรุกวัย ซึ่งคนในกองถ่ายเยอะมาก เป็นร้อย ๆ คน แม้สเกลจะใหญ่ขึ้น แต่ไม่มีเซ็กส์ฮอลลีวูดที่จะมีเงินแล้วทำอะไรก็ได้ทุกอย่าง ต้องมีการคิดหน้าคิดหลังเหมือนกัน ส่วนระยะเวลาในการถ่ายทำอยู่ที่ประมาณ ๔๓ วัน”

ด้าน คัทลียา เล่าถึงการเข้ามาทำงานในโปรเจกต์นี้ว่า “เริ่มต้นจากพี่เจย์ชวน แล้วเรากลับมาดูศักยภาพว่าทุนจากเมืองไทยจะหาได้จากที่ไหนบ้าง ซึ่งมันต้องเป็นไปในลักษณะเงื่อนไขที่มาจากผู้สนับสนุนหรือสปอนเซอร์มากกว่านักลงทุน ที่นี้เห็นว่า *Memoria* มีผู้สนับสนุนหลายประเทศมากแล้ว ทำให้ถึงไม่มีการสนับสนุนจากในประเทศด้วย เพื่อสนับสนุนผลงานคนที่เป็นศิลปินที่ทั่วโลกให้การยอมรับและนับถือในตัวผลงาน ตรงนี้เป็นแรงขับเคลื่อนหลักเลยในการที่จะลงต่อสู่ดู”

โสฬส เสริมว่า “จริง ๆ หนึ่งของพี่เจย์ ทุนส่วนใหญ่มาจากยุโรปอยู่แล้ว เข้าใจว่าพี่เจย์น่าจะเลือกแล้วว่าจะหาทุนจากต่างประเทศและร่วมทุนกับโปรดิวเซอร์ต่างประเทศ เราสองคนรู้สึกภูมิใจมากที่ได้ทำเรื่องนี้ เพราะผมเคยฝึกงานตอนทำหนังเรื่องแรกของพี่เจย์เรื่อง *ดอกฟ้าในมือมาร* แล้วมันเปลี่ยนชีวิตผมในการทำหนังไปเลย ทำให้กลายมาเป็นคนโปรดิวซ์หนังอิสระจนถึงทุกวันนี้”

ในขณะที่ อัคริณเฉลิม ได้อธิบายถึงกระบวนการในการออกแบบเสียง “ปัง!” ว่า “เสียงเสียงนี้เริ่มต้นมาจากโปรเจกต์ *Fever Room* ที่เล่นในโรงละครทั่วโลก เสียงนี้มันเป็นหนึ่งในส่วนประกอบที่อยู่และเริ่มต้นพัฒนามาจากตรงนั้น คงเป็นเสียงที่เกิดขึ้นอยู่ในหัวพี่เจย์มาจากตอนนั้น แล้วผมทำหน้าที่เป็นคนแปลเสียงที่อยู่ในหัวเขาออกมาทางลำโพงในโรงภาพยนตร์ ซึ่งก็ส่งให้พี่เจย์ฟังมาตลอด ไม่ต่ำกว่า ๕๐-๖๐ แบบ เพราะต้องเดาว่าพี่เจย์จะชอบแบบไหน เหมือนเราทำอาหาร เดารสชาติดูว่าเขาน่าจะชอบรสนี้”

ด้านกระบวนการตัดต่อ ลี เผยว่า “รู้สึกเซอร์ไพรส์ที่พี่เจย์อุตส่าห์ไปถ่ายไกลถึงโคลอมเบีย แต่พูดเท็จที่ได้กลับมาเหมือนอยู่เมืองไทย มันยังเป็นบรรยากาศที่ยังเป็นพี่เจย์อยู่ดี วิธีการมองโลกและวิธีการถ่ายทอดทัศนียภาพต่าง ๆ ของที่นั่น รู้สึกค่อนข้างคุ้นเคยกับภาพที่กำลังเห็นอยู่ แต่สิ่งที่แตกต่างที่สุดที่รู้สึกคือ การมีทิลดามาเล่น เพราะไม่เคยตัดหนังพี่เจย์ที่มีนักแสดงแบบทิลดามาเล่น มันไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการแสดงหรือฝีมืออะไรแบบนั้น เป็นออราบางอย่างอีกแบบที่เราไม่เคยเจอในหนังพี่เจย์ ซึ่งนี่คือสิ่งที่ต้องปรับตัวมากที่สุดในการทำงานในหนังเรื่องนี้”

ในช่วงท้ายของการสนทนา ซึ่งตรงกับเวลาที่ *Memoria* ฉายจบลงพร้อมได้รับเสียงปรบมืออย่างกึกก้องเป็นเวลายาวนานกว่า ๑๔ นาที และด้วยความช่วยเหลือจาก คัดดี้ดา แก้วบัวดี นักแสดงคู่บุญของอภิชาติพงศ์ ซึ่งได้เดินทางไปด้วย ทำให้ผู้ฟังชาวไทยซึ่งร่วมคุยกันมาร่วมสี่ชั่วโมง ได้มีโอกาสแบ่งปันความปลื้มปตินี้กันสด ๆ เมื่ออภิชาติพงศ์ได้เข้ามาทักทายใน Clubhouse และบอกเล่าความรู้สึกว่า “หลาย ๆ คนยังไม่เคยชม ทุกคนต่างน้ำตาซึมกันหมด มันเป็นประสบการณ์ที่แชร์ร่วมกัน เหมือนดูผ่านลิงก์แล้วมันไม่เวิร์ก ทุกอย่างในเรื่องนี้มันเหมือนกับอยู่ในความฝัน แล้วเทศกาลารู้ว่าเราเป็นคนไม่ชอบพูด ช่วงปรบมือ เอียร์ เพรโมซ์ เข้ามากระซิบว่า ไม่ได้แล้วนะ รู้ว่าเธอไม่ชอบพูด แต่สถานการณ์นี้จำเป็นแล้ว เราก็พูดขอบคุณทีมงาน นักแสดง โปรดิวเซอร์ และทุกคนที่มาจอยจากการถือกำเนิดมาแชร์แสงและเสียง เพราะหนังเรื่องนี้มันพูดแค่เรื่องนี้ แล้วเราก็พูดว่า Long Live Cinema คนก็เฮ” ■

อ่านบทความฉบับเต็มที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์หอภาพยนตร์ได้ที่
<https://faport.or.th/main/information/article/view/780>
 และ <https://faport.or.th/main/information/article/view/783>

ปีของหนังไทย ในต่างประเทศ

นอกจาก *Memoria* ปีนี้ยังถือได้ว่าเป็นปีที่สดใสของคนทำหนังไทย เนื่องจากมีอีกหลายเรื่องที่สร้างชื่อเสียงในต่างประเทศตั้งแต่ต้นปี ไปมาตั้งแต่ *One for the Road* ผลงานเรื่องล่าสุดของ นัฐวุฒิ พูนพิริยะ ซึ่งคว้ารางวัล World Dramatic Special Jury Award: Creative Vision จากเทศกาลหนังชั้นแดนซ์ ประเทศสหรัฐอเมริกา

พญาโศก พิโยคคำ (The Edge of Daybreak) ภาพยนตร์ขนาดยาวเรื่องแรกของ โทกิ ศักดิ์พิสิษฐ์ ที่ได้รับรางวัล FIPRESCI Award จากสมาพันธ์นักวิจารณ์นานาชาติ ที่เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติรอตเตอร์ดัม ประเทศเนเธอร์แลนด์

ใจจำลอง (Come Here) ผลงานเรื่องล่าสุดของ อนิชา สุวิสารพงศ์ และ Ploy ภาพยนตร์เล่าเรื่องถึงสารคดีของ ประพัทธ์ จิวระสังสรรค์ ได้รับการคัดเลือกให้เข้าฉายที่เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี ในสาย Forum และ Forum Expanded ตามลำดับ

ร่างทรง (The Medium) ผลงานแนวระทึกขวัญเรื่องล่าสุดของ บรรจง ปิสัญธนะกุล ซึ่งสร้างปรากฏการณ์ด้านรายได้บน Box Office เกาหลีใต้ รวมทั้งชนะเลิศรางวัลภาพยนตร์ยอดเยี่ยมในสายประกวดหลักจากเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติปูซอน ประเทศเกาหลีใต้ ครั้งที่ ๒๕ นอกจากนี้เทศกาลดังกล่าวยังมี *Dark World เกม ล่าฆ่า รอด* ของ จิตต์สันต์ ม่วงอินทรกุล ได้รับคัดเลือกให้ฉายในสาย World Fantastic Red

กระเบนราหู (Manta Ray) หนังไทยเรื่องแรกที่ชนะเลิศรางวัลสาย Orizzonti ที่เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเวนิส ประเทศอิตาลี เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๘ ของผู้กำกับ พุทธิพงษ์ อรุณเพ็ง ได้รับการคัดเลือกให้ฉายในสาย Open Doors: Screenings ที่เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติโลคาร์โน ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ประจำปีนี้

เวลา (Anatomy of Time) ผลงานหนังยาวเรื่องที่ ๒ ของ จักรวาล นิลอำรงค์ ได้รับคัดเลือกเข้าฉายในสายประกวดรอง Orizzonti ที่เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเวนิส

ขณะเดียวกัน พากหนังสั้นมี *อนินทรีแดง (Red Aninsri; Or, Tiptoeing on the Still Trembling Berlin Wall)* โดย รัชฎ์ภูมิ บุญบัญชาโชค ชนะเลิศรางวัล Bill Douglas Award for International Short Film ที่เทศกาลภาพยนตร์สั้นกลาสโกว์ ประเทศสกอตแลนด์ นอกจากนี้ยังได้เข้าฉายในสายประกวดหลักที่เทศกาลภาพยนตร์สั้น SeaShorts Film Festival ประเทศมาเลเซีย ร่วมกับ *พันเพ็ญ ผืนเพ็ญ (Bangkok Department)* โดย ณัฐวัฒน์ อรรถสวัสดิ์ *Please... See Us* โดย เชวง ไชยวรรณ และ *ดาววิกาล (Daovikarn)* โดย เหมือนดาว กมลธรรม อีกด้วย

ไกลบ้าน (Away) โดย อีรพันธ์ เงามีนานันต์ ชนะเลิศรางวัลภาพยนตร์สารคดีสั้นยอดเยี่ยมจากเทศกาล Stockholm Independent Film Festival ประเทศสวีเดน *สาวไล่ฝน (Lemongrass Girl)* ผลงานของ ศิรดา บุญเสริมวิชา ฉายในสายประกวด Ammodo Tiger Short Competition และ *สุสานใต้ดิน (Underground Cemetery)* ของ วิศรุต ศรีพุทธสมบูรณ์ ฉายในสาย Short & Mid-length ที่เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติรอตเตอร์ดัม

เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติโลคาร์โนมี *Squish!* ผลงานของ ตูลพ แสงเจริญ เข้าประกวดในสาขา Golden Pardino - Leopards of Tomorrow *E-po (A Second Chance)* โดย ศิรดา บุญเสริมวิชา และ ภาวิณี บุตรศรี และ *Reincarnated Light* โดย จักรพันธ์ ศรีวิชัย ได้รับการคัดเลือกให้ฉายในสาย Open Doors: Shorts

แม่บ้าน (Housemaid) โดย ปราชัญญ์ โรจนสินวิไล ได้รับการคัดเลือกให้เข้าฉายในสายประกวดภาพยนตร์สั้นที่เทศกาลภาพยนตร์ Fribourg International Film Festival ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ *ยายนิล (Yai Nin)* โดย แชมป์ เอ็นซิมิงเกอร์ ชนะเลิศรางวัลสารคดีสั้นยอดเยี่ยมจากเทศกาลภาพยนตร์ Seattle Asian American Film Festival ประเทศสหรัฐอเมริกา *ผิดปกติใหม่ (New Abnormal)* หนังสั้นเรื่องล่าสุดของ สรยศ ประภาพันท์ ได้รับคัดเลือกให้ฉายในสาย Orizzonti Short Film Competition ที่เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเวนิส

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ขอร่วมแสดงความยินดีและเป็นกำลังใจให้คนทำหนังและทีมงานทุกคนในปีที่ยากลำบากนี้

One for the Road

The Edge of Daybreak

Come Here

The Medium

Anatomy of Time

Red Aninsri; Or, Tiptoeing on the Still Trembling Berlin Wall

กิจกรรมย้อนหลัง เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม

๒ กรกฎาคม

หอภาพยนตร์ร่วมกับสมาคมการประชุมภาพยนตร์วิชาการด้านภาพยนตร์อาเซียน (Association of Southeast Asian Cinemas Conference – ASEACC) จัดงานเสวนาโต๊ะกลมออนไลน์เรื่อง “นิเวศวิทยาของวัฒนธรรมภาพยนตร์ในประเทศไทยภายใต้สถานการณ์ปัจจุบัน: ภูมิทัศน์การผลิต พื้นที่การจัดฉาย และวัฒนธรรมการมีส่วนร่วม” Current Ecology of Film Culture in Thailand: Production Landscapes, Screening Spaces, Participatory Cultures โดย กฤษฎา ขำยัง, ดร.ไกรวุฒิ จุลพงศธร, รศ.ดร.นันทนัย ประสานนาม, ผศ.ดร.เวฬุรีย์ เมธาวิวินิจ, ดร.วิกานดา พรหมขุนทอง, ดร.อาทิตย์ พงษ์พานิช ดำเนินรายการโดย รศ.ดร.สุภารัตน์ มุสิกวงค์

๗ กรกฎาคม

หอภาพยนตร์ร่วมกับชมรมสมองใสใจสบาย ศูนย์ดูแลภาวะสมองเสื่อม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และบริษัท

ชีวามิตร วิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด จัด Live Talk สนทนาเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่อง *Life is Fruity* ในกิจกรรมภาพยนตร์กับผู้สูงอายุรูปแบบออนไลน์ โดยสนทนาหลังจบภาพยนตร์กับ คุณหญิงจันทรี หาญเจนลักษณ์, รศ.นพ.สุเชษฐา ตั้งวงษ์ไชย, กนกวรรณ กนกนางวงศ์ และดำเนินรายการโดย สันต์ชัย โชติรสเสถณี

W สำหรับผู้ที่สนใจชมกิจกรรมออนไลน์ย้อนหลังสามารถเข้าไปได้ที่ **Facebook: หอภาพยนตร์ Thai Film Archive** หรือช่อง **YouTube หอภาพยนตร์** และสามารถอ่านสรุปบทความได้ที่หน้า สาระภาพยนตร์ www.fapot.or.th/main/information

๑๕ กรกฎาคม W

หอภาพยนตร์เปิดห้องClubhouse สนทนาถึงภาพยนตร์ *Memoria* ผลงานการกำกับภาพยนตร์เรื่องล่าสุดของ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล กับทีมงานคนสำคัญอย่าง คัทลียา เผ่าศรีเจริญ (โปรดิวเซอร์ร่วม) และ สมพจน์ ชิตเกษรพงศ์ (ผู้ช่วยผู้กำกับ) มาร่วมบอกเล่าถึงเบื้องหลังการทำงาน ไปพร้อมกับการเข้าฉายรอบปฐมทัศน์โลกที่เทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเมืองคานส์ โดยภาพยนตร์ได้เข้าฉายในสายประกวดหลัก (COMPÉTITION) ของเทศกาลภาพยนตร์นานาชาติเมืองคานส์ ครั้งที่ ๗๔

๒๑ กรกฎาคม W

เนื่องในวาระครบรอบปีที่ ๒๕ ของงานประกวดหนังสั้นแห่งชาติ หอภาพยนตร์

จัดกิจกรรมสนทนา “Live Talk 25 ปี เทศกาลภาพยนตร์สั้น EP.1” โดยได้อดีตนักศึกษาภาพยนตร์จากต่างสถาบันที่เคยส่งผลงานเข้าร่วมประกวดในเทศกาลอย่าง สรยศ ประภาพันท์, ธีรพันธ์ เงามีนาพันธ์, จิรัชยา วงษ์สุทิน และ สุภามาส บุญนิล มาร่วมบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ตั้งแต่เมื่อครั้งเป็นนักศึกษา ประสบการณ์จากการประกวด และความเป็นไปหลังจากนั้นบนเส้นทางชีวิตคนทำหนังที่ยังคงเคลื่อนไหวอยู่ในแวดวง

๒๓ กรกฎาคม

หอภาพยนตร์จัดฉายภาพยนตร์ *สมิงบ้านไร่* ฉบับสแกนใหม่ รอบพรีเมียร์พร้อมกันทั่วประเทศทางช่อง YouTube หอภาพยนตร์ เพื่อเฉลิมฉลองในวาระที่มี ยอดผู้ติดตามทางช่อง YouTube ครบ ๑๐๐,๐๐๐ คน

๓๐ กรกฎาคม W

หอภาพยนตร์จัดกิจกรรมเสวนาภาพยนตร์ออนไลน์ “นางสาวสุวรรณ หรือ โชคสองชั้น: ถก

ประวัติศาสตร์นิพนธ์ว่าด้วยหนังไทยเรื่องแรก?” เนื่องในวันครบรอบวันแรกฉายของภาพยนตร์ไทย เรื่อง *โชคสองชั้น* โดย โดม สุขวงศ์, ชลิดา เอื้อบำรุงจิต, พุทธพงษ์ เจริญรัตตัญญู จากหอภาพยนตร์ และวิทยากรรับเชิญ ผศ.ดร.ปาลิตา จุนแสงจันทร์ อาจารย์ประจำสาขา Asian and Middle Eastern Studies จากมหาวิทยาลัยมินนิโซตา

๑๓ สิงหาคม W

หอภาพยนตร์จัดกิจกรรม Live Talk “ดูหนังกับลูก” เสวนาถึงการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับภาพยนตร์บนแพลตฟอร์มอันหลากหลาย ทั้งแนวทางในการเลือกชมสำหรับเด็กแต่ละช่วงวัยและการตั้งประเด็นในการพูดคุย กับ อิดา ผลิผลการพิมพ์, เมริชียอดมณฑป และ นิสานาล ไทรทองคำ

๑๖ สิงหาคม

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) และ กองทุนพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านสื่อภาพยนตร์ ข้อมูล ผลงาน ประสิทธิภาพ และสื่ออื่นใดที่มีลักษณะใกล้เคียงร่วมกัน เป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์

๑๗ สิงหาคม W

หอภาพยนตร์จัดกิจกรรมสนทนา “Live Talk 25 ปี เทศกาลภาพยนตร์สั้น EP.2: จากหนังสั้นไทยสู่หนังยาวในเวทีโลก” เสวนากับผู้กำกับภาพยนตร์ซึ่งเคยส่งผลงานเข้าประกวดในสาขา “รัตน์ เปสตันยี” ของเทศกาลภาพยนตร์สั้น และมีผลงานโดดเด่นระบับนานาชาติ อาทิ ศักดิ์พิสิษฐ์ บรรจง ปิสัญญะกุล และ จักรวาล นิลอำรงค์

๑๙ สิงหาคม

หอภาพยนตร์ร่วมกับชมรมสมองใสใจสบาย ศูนย์ดูแลภาวะสมองเสื่อม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย และบริษัทชีวมาตรวิสาหกิจเพื่อสังคม จำกัด จัดกิจกรรม Live Talk สนทนาเกี่ยวกับภาพยนตร์สารคดีเรื่อง *I'm not a hero* ภาพยนตร์ที่บอกเล่าเรื่องราวบุคลากรด่านหน้าของประเทศเบลเยียมกับการรับมือกับวิกฤติโควิด-๑๙ ในกิจกรรมภาพยนตร์กับผู้สูงอายุ รูปแบบออนไลน์ โดยสนทนาหลังจบภาพยนตร์กับ คุณหญิงจำนงค์ หาญเจนลักษณ์, รศ.นพ.สุเชษฐา ตั้งวงศ์ไชย, กนกวรรณ กนกาวังค์ และดำเนินรายการโดย สันต์ชัย โชติรสเศรณี

๒๔-๒๕ สิงหาคม

หอภาพยนตร์จัดงานประชุมวิชาการด้านภาพยนตร์ศึกษา ครั้งที่ ๑๑ นำเสนอผลงานการศึกษาด้านภาพยนตร์ในรูปแบบออนไลน์ผ่านโปรแกรม Zoom Webinar โดยในปีนี้มีหัวข้องานประชุมวิชาการที่น่าสนใจเรื่อง ภาพยนตร์นอกกระแสและภาพยนตร์สั้น, พัฒนาการภาพยนตร์ไทย, ภาพยนตร์บันทึก ถู้อธิบาย กับสังคมไทยนำเสนอ, ภาพยนตร์อาเซียน, การเมืองในภาพยนตร์ และเสียงหัวเราะในภาพยนตร์

ความร่วมมือกับต่างประเทศ

โปรแกรมคอลเลกทีฟ เอเชีย (Kolektif Asia) โดยหอภาพยนตร์ร่วมกับมูลนิธิ Cipta Citra Indonesia และสมาคมอนุรักษ์ภาพยนตร์แห่งชาติ ร่วมกัน โปรแกรมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านการจัดฉายภาพยนตร์ และการพูดคุยกับผู้ชมในสามประเทศ (อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น และไทย) ด้วยระบบออนไลน์ ระหว่างเดือนเมษายน-กันยายน ๒๕๖๔ ในแต่ละเดือนจะมีการจัดฉายภาพยนตร์ ๑ โปรแกรม จาก ๑ ชาติ ประกอบการสนทนาหลังจบภาพยนตร์ และการบรรยายเชิงวิชาการในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับภาพยนตร์เรื่องนั้น ๆ ด้วย ซึ่งโปรแกรมนี้อาจทำให้ผู้ชมแต่ละชาติเข้าใจบริบทของภาพยนตร์แต่ละเรื่องให้กระจ่างมากยิ่งขึ้น

เดือนมิถุนายน

๑๗ มิถุนายน พุดคุยถามตอบกับ Intan Paramaditha (นักวิชาการภาพยนตร์อินโดนีเซีย มหาวิทยาลัยแมคควอรี ซิดนีย์) หลังจบภาพยนตร์เรื่อง *After the Curfew*

๒๒ มิถุนายน การบรรยายเชิงวิชาการเรื่อง Trauma Among the Post-War Indonesian Youth โดย นักวิชาการด้านจิตวิทยา Elizabeth Kristi Poerwandari จากมหาวิทยาลัยอินโดนีเซีย จาการ์ตา

เดือนกรกฎาคม

๒๒ กรกฎาคม พุดคุยถามตอบกับ Komori Haruka และ Seo Natsumi สองผู้กำกับภาพยนตร์สารคดีญี่ปุ่นเรื่อง *Double Layered Town / Making a Song to Replace Our Positions* หลังจบภาพยนตร์

๒๙ กรกฎาคม การบรรยายเชิงวิชาการเรื่อง Image and Media - Archiving Disaster โดย Junko Takamori นักจิตวิทยาสังคม / กลุ่มเพื่อการบันทึกเรื่องราวของแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ที่ฮันชิน

เดือนสิงหาคม

๑๙ สิงหาคม พุดคุยถามตอบกับ ชลิดา เอื้อบำรุงจิต ผู้อำนวยการหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ผู้อยู่เบื้องหลังการอนุรักษ์และเผยแพร่ภาพยนตร์ของ รัตน์ เปสตันยี หลังจบภาพยนตร์เรื่อง *แพรวดา*

๒๖ สิงหาคม การบรรยายเชิงวิชาการเรื่อง “ความเป็นไทย” สู่ “สากล” ของรัตน์ เปสตันยี โดย พุทธพงษ์ เจริญรัตตัญญู นักจัดกิจกรรมภาพยนตร์และสิ่งเกี่ยวเนื่อง หอภาพยนตร์

๒-๒๕ กรกฎาคม หอภาพยนตร์ร่วมกับสถาบันเกอเธ่ นำโปรแกรมภาพยนตร์ทดลองไทยจัดฉายในเทศกาล Painting with Light: Festival of International Films on Art ที่ National Gallery Singapore ประเทศสิงคโปร์

๕-๑๕ สิงหาคม หอภาพยนตร์นำภาพยนตร์เรื่อง *สันติ-วีณา* จัดฉายในเทศกาล Tropical Fantasy: Online Film Festival of Thai Art Films สาธารณรัฐประชาชนจีน

เสียง

จากคนทำหนังไทยรุ่นใหม่ ที่แจ้งเกิดจากเทศกาลภาพยนตร์สั้น

อธิพันธ์ สิมมาคำ

เมื่อวันพุธที่ ๒๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้จัดกิจกรรมสนทนาออนไลน์ “Live Talk 25 ปี เทศกาลภาพยนตร์สั้น” เนื่องในวาระครบรอบปีที่ ๒๕ ของเทศกาลภาพยนตร์สั้น ซึ่งริเริ่มจัดโดยมูลนิธิหนังไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๐ และเป็นจุดเริ่มต้นเส้นทางให้แก่คนทำและผู้ชมภาพยนตร์มากมายในประเทศ

การพูดคุยในวันนั้น ถือเป็นตอนแรกของชุดกิจกรรมสนทนา โดยได้เชิญผู้กำกับรุ่นใหม่ที่น่าจับตามอง ๔ คน ซึ่งเป็นอดีตนักศึกษาภาพยนตร์ต่างสถาบัน ผู้เคยส่งผลงานเข้าร่วมประกวดและได้รับรางวัลจากเทศกาลมาถ่ายทอดแง่มุมต่าง ๆ ในชื่อตอนว่า “อัปเดตชีวิต (อดีต) นักเรียนหนัง” ประกอบด้วย สรยศ ประภาพันท์ นักบันทึกเสียงและผู้กำกับภาพยนตร์อิสระที่มีผลงานภาพยนตร์สั้นออกฉายตามเทศกาลภาพยนตร์ต่าง ๆ มาแล้วทั่วโลก ผู้จบการศึกษาจากคณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเป็นผู้ชนะเลิศรางวัลรัตน์ เปสตันยี เทศกาลภาพยนตร์สั้น ครั้งที่ ๒๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จาก *เพื่อนเล่น เล่นเพื่อน*

จิรัชยา วงษ์สุทิน นักเขียนบทและผู้กำกับภาพยนตร์และซีรีส์เจ้าของผลงานซีรีส์เรื่อง *One Year 365 วัน บ้านฉัน บ้านเธอ* ผู้ซึ่งสร้างปรากฏการณ์ตั้งแต่ครั้งยังเป็นนิสิตจากคณะนิเทศศาสตร์ ภาควิชาการภาพยนตร์และภาพนิ่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากการเป็นคนแรกขอเทศกาลภาพยนตร์สั้นที่คว่ำรางวัลชนะเลิศ สาขาช่างเผือก ๓ ปีซ้อน จากผลงานเรื่อง *กลับบ้าน* ครั้งที่ ๑๖ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๕ *เด็กสาวสองคนในสนามแบดมินตัน* ครั้งที่ ๑๗ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ และ *วันนั้นของเดือน* ครั้งที่ ๑๘ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๗

ธีรพันธ์ เงามิณานันต์ อดีตนักศึกษาจากคณะดิจิทัลมีเดียและศิลปะภาพยนตร์ สาขาวิชาภาพยนตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปัจจุบันเป็น

บุญเริ่ม โดย สรยศ ประภาพันท์

วันนั้นของเดือน โดย จิรัชยา วงษ์สุทิน

อาจารย์พิเศษและนักทำหนังที่สนใจงานกำกับด้านสารคดี รวมทั้งเป็นเจ้าของรางวัลชนะเลิศภาพยนตร์สาขาสารคดี (รางวัลตุ๊ก) จาก *ไกลบ้าน* ในเทศกาลภาพยนตร์สั้น ครั้งที่ ๒๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และรางวัลชนะเลิศจากชมรมวิจารณ์บันเทิง สาขาภาพยนตร์สารคดีสั้นยอดเยี่ยม

และ ศุภามาศ บุญนิล ผู้กำกับและผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์สั้นอิสระ อดีตนักศึกษาจากคณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สาขาวิชานิเทศศาสตร์ เอกภาพยนตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มี *พญาวัน* เป็นผลงานภาพยนตร์สั้นจุลินทรีย์จบการศึกษา ซึ่งคว่ำรางวัลชนะเลิศสาขาช่างเผือก เทศกาลภาพยนตร์สั้น ครั้งที่ ๒๓ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และได้รับคัดเลือกให้เข้าฉายที่เทศกาลภาพยนตร์สั้นสำคัญของเอเชีย ทั้ง Bali International Short Film Festival ประเทศอินโดนีเซีย และ Fresh Wave International Short Film Festival ฮองกง

ช่วงแรกการสนทนาเป็นการพูดคุยถึงจุดเริ่มต้นของความรักในภาพยนตร์ สิ่งที่ค้นพบและประสบการณ์ชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย ซึ่งแต่ละคนถ่ายทอดออกมาได้อย่างน่าสนใจ โดยเฉพาะจิรัชยาที่กล่าวว่า “การที่ได้อยู่กับกลุ่มคนที่ชอบในสิ่งเดียวกัน เหมือนหนึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมของเราตลอดเวลาและช่วยไม่ทำให้ไฟของเราดับ ซึ่งถ้าเราเลือกไปเรียนคณะอื่นก็คงเปลี่ยนไปแล้ว พอมันร่ายล้อมไปด้วยคนที่รักอย่างเดียวกัน รวมถึงมีรุ่นพี่ที่ทำงานด้านหนังจริง ๆ มาชวนไปออกกอง มันช่วยให้เราเห็นหนทางที่พาเราไปทำงานตรงนี้ได้จริง ๆ ซึ่งถ้าเป็นคณะอื่นอาจไม่มีตรงนี้ช่วยผลักดัน และไม่ทำให้เรามั่นใจว่าจะไปถึงตรงจุดนี้ได้”

จากนั้นเมื่อได้รับคำถามถึงตัวตนและวิธีการทำงานในผลงานของแต่ละคน ซึ่งบางคนสามารถค้นพบตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นนักศึกษา

ไกลบ้าน โดย อธิพันธ์ เจริญนันต์

พญาวัน โดย สุภาวาศ บุญนิล

ส่วนบางคนค้นพบในภายหลัง โดยอธิพันธ์ได้เล่าถึงการลองผิดลองถูกในการทำงานสารคดีว่า “พอเรียนจบ รู้สึกอยากทำหนังมาก ซึ่งมันต้องมีทุน ที่ทีมงานอีกสารพัดอย่าง ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดมาก พอมานึกดูว่าการทำงานแบบไหนที่จะใช้คนไม่เยอะ และอาจจะมีแค่เรากับกล้อง จึงค้นพบว่า ถ้าเราทำสารคดี พื้นที่การเล่าเรื่องของเรามันจะเล่าแบบไหนได้บ้าง ในฐานะที่ตัวเองไม่รู้เลยว่าสารคดีมันต้องเป็นแบบไหน เลยลองถ่ายไปก่อน แล้วมาค้นหาวิธีการว่าจะประกอบมันแบบไหน พอได้ลองทำ เหมือนได้เจอตัวเองมากขึ้น วิธีการเล่าของเราสามารถแปลกประหลาดกว่าคนอื่นได้ไหม เพราะสารคดีที่นิยมทำกันช่วงนั้น มันจะเป็นเชิงข่าว เลยลองหา กลวิธีที่เล่าแบบส่วนตัวในอีกแบบที่เริ่มจากมั่ว ๆ ไปเลย ซึ่งมันช่วยให้เราได้เจอความสุขที่ไม่เคยรู้จักจากสารคดีมาก่อน บวกกับสภาพสังคมในตอนนั้น มันควรได้รับการบันทึกเก็บไว้ในทางใดทางหนึ่ง ซึ่งสารคดีมันช่วยให้เราเข้าถึงสิ่งนี้ได้”

ส่วนสุภาวาศได้เล่าถึงวิธีการทำงานที่นำประเด็นส่วนตัวของครอบครัวมาถ่ายทอดว่า “สิ่งที่อยู่ใน พญาวัน เป็นสิ่งที่ติดอยู่ในใจนานมาก ๆ มันคือสิ่งที่อยากจะขยายมันออกมา เรื่องความสัมพันธ์ต่างรุ่นในครอบครัว ที่พอมายู่รวมกันแล้วจะมีความไม่พอดี ซึ่งทำให้อยากค้นหาว่ามันเกิดจากอะไร เหมือนเป็นการส่งต่อกันมา ที่แม่เป็นแบบนี้ เพราะยายเลี้ยงมาแบบนี้ หรือเราเติบโตแบบนี้ เพราะแม่เลี้ยงเราแบบนี้ มันสอดคล้องกันหมดเลยคิดว่าอยากเล่าเรื่องที่เราสงสัยพร้อมกับหาคำตอบไปด้วยว่ามันคืออะไร ซึ่งมันก็ค่อย ๆ ออกมาเป็นตัวเราเอง พอหนังเสร็จออกมาแล้วเห็นว่าเราสงสัยการเล่าเรื่องประเด็นแบบนี้ ด้วยความที่เป็นผลงานเรื่องแรก เลยเหมือนเรามาทราบและค้นพบตัวเองได้ที่หลัง”

เมื่อเข้าสู่หัวข้อสนทนาว่า ทำไมถึงส่งผลงานเข้าร่วมประกวดที่เทศกาลภาพยนตร์สั้น สรยศ ผู้ส่งผลงานเข้าร่วมประกวดและได้รับรางวัลจากเทศกาลฯ อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่มหาวิทยาลัยจนถึงปัจจุบัน ได้กล่าวถึงเหตุผลซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นภาพการดิ้นรนของคนทำหนังในไทยในปัจจุบันว่า “ถ้าเมื่อก่อนจะรู้สึกว่ามันไม่มีอะไรพิสูจน์สิ่งที่เราทำว่าตรงไหนโอเคหรือไม่โอเค เราเลยทำส่ง แต่โดยส่วนตัวเองเป็นคนที่ชอบประกวดและอยากชนะอยู่แล้ว ตอนนั้นก็ยิ่งเหมือนเดิม ทำหนังส่งเพื่อพิสูจน์ว่า เราจะสามารถชนะรางวัลนี้ได้หรือยัง ซึ่งบางเรื่องอาจได้ชมเชย บางเรื่องอาจมีคนพูดถึง บางเรื่องเข้ารอบ ซึ่งถ้าให้พูดตรง ๆ คือ ตอนนี้อยากไปฉายเทศกาลภาพยนตร์ที่มันใหญ่ขึ้น เพราะต้องหากินในเส้นทางนี้อยู่ ถ้าไม่ทำแบบนี้ เราอาจจะไปขอทุนจากต่างประเทศไม่ได้

อย่างที่รู้กันว่าในประเทศมันแทบจะหาทุนไม่ได้ เลยต้องอาศัยสิ่งพวกนี้ในการแข่งขันหาทุนกับคนอื่นที่ต่างประเทศจึงยังต้องทำหนังส่งเรื่อย ๆ อยู่”

“เมื่อทำหนังมาแล้วก็ต้องมีคนดู และเทศกาลแห่งนี้ก็เป็นพื้นที่เดียวที่มีหนังสั้นหลายร้อยเรื่องส่งเข้ามา และได้รับการพูดถึงจากนักวิจารณ์ ซึ่งพอได้อ่านคำวิจารณ์ของพวกเขา ทำให้เราอยากดูและมองเห็นว่า มันมีกลุ่มคนที่ยกย่องงานหนังสั้นจริง ๆ และเวทีนี้มันเป็นการรวบรวมคนที่สนใจงานแบบนี้มาอยู่ด้วยกัน มันน่าสนใจที่จะได้ส่งไปและทำให้งานเราได้รับการพูดถึง เป็นเวทีที่หนังได้พบกับคนดูจริง ๆ” จิรัชยา กล่าวเสริมประเด็นนี้

ในประเด็นสุดท้าย เป็นการแลกเปลี่ยนมุมมองว่าด้วยสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-๑๙ ซึ่งทุกคนต่างได้รับผลกระทบตลอดจนภาพรวมของอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทยในขณะนี้ สุภาวาศได้แสดงความคิดเห็นทั้งท้ายเอาไว้ที่น่าสนใจว่า “พูดในฐานะนักศึกษาที่เพิ่งจบมา ๒ ปี แต่ละปีมีนักศึกษาภาพยนตร์จบมาเยอะ ไม่ว่าจะก่อนหรือหลังโควิด โอกาสก็ไม่ได้มีพอสำหรับทุกคน เหมือนภาวะคอขวดที่เด็กจบเยอะ แต่โอกาสในอุตสาหกรรมมีน้อย อย่างตอนเรียนจะเห็นว่ามีเพื่อนที่ดูมีศักยภาพและความสามารถที่น่าจะเติบโตต่อได้ แต่พอเผชิญโลกจริง ๆ มันไม่สามารถไปต่อได้ คิดว่าคงต้องแก้ในเชิงโครงสร้างที่ใหญ่ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐ ว่ามองภาพยนตร์มีคุณค่าอย่างไร สร้างผลประโยชน์ทางวัฒนธรรมแบบไหน ซึ่งอยากให้มีการรองรับการเรียนด้านภาพยนตร์แบบนี้ มีอะไรมารองรับเหมือนกับอาชีพอื่น ๆ ใหม เพราะการจบสายศิลปะในประเทศ มันเหมือนเป็นการดิ้นรนด้วยตัวเองเพื่อให้อยู่รอดเป็นอย่างมาก” ■

อ่านบทความฉบับเต็มที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์หอภาพยนตร์ ได้ที่ www.fapot.or.th/main/information/article/view/790 และชมบันทึกการสนทนาย้อนหลังได้ที่ https://fb.watch/7s_GwTrd5/

ผู้สนใจสามารถส่งผลงานภาพยนตร์สั้นเข้าร่วมประกวดในเทศกาลภาพยนตร์สั้น ครั้งที่ ๒๕ หมดเขตรับสมัคร วันที่ ๑๐ กันยายนนี้ อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ www.facebook.com/ThaiShortFilmVideoFestival

สำรวจ นางสาวสุวรรณ และ โชคสองชั้น ผ่านข้อถกเถียงว่าด้วย

“หนังไทยเรื่องแรก”

พุทธพงษ์ เจริญรัตตัญญู

เรื่องที่มีักเข้าใจสับสนที่สุดเรื่องหนึ่งในบรรดาความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย คือภาพยนตร์เรื่องใดเป็น “หนังไทยเรื่องแรก” เพราะแม้ว่าตำแหน่งนี้ควรจะเป็นของภาพยนตร์ปี พ.ศ. ๒๔๗๐ เรื่อง โชคสองชั้น ซึ่งเป็นภาพยนตร์ขนาดยาวเรื่องแรกที่สร้างโดยคนไทย แต่ผู้คนจำนวนมากยังคงเข้าใจว่าภาพยนตร์ปี ๒๔๖๖ เรื่อง นางสาวสุวรรณ เป็นหนังไทยเรื่องแรก ด้วยเหตุเพราะถ่ายทำในเมืองไทย และนำเสนอโดยคนไทย แม้จะเป็นผลงานการสร้างของทีมงานจากสหรัฐอเมริกาก็ตาม

เมื่อวันศุกร์ที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๔ เนื่องในวันครบรอบวันแรกฉายของ โชคสองชั้น หอภาพยนตร์จึงได้จัดเสวนาออนไลน์เรื่อง “นางสาวสุวรรณ หรือ โชคสองชั้น: ถกประวัติศาสตร์นิพนธ์ว่าด้วยหนังไทยเรื่องแรก?” นำเสวนาโดยทีมงานจากหอภาพยนตร์คือ โดม สุขวงศ์, ชลิตา เอื้อบำรุงจิต และผู้เขียน ร่วมกับวิทยากรรับเชิญคือ ผศ.ดร.ปาลิตา จุนแสงจันทร์ อาจารย์ประจำสาขา Asian and Middle Eastern Studies จากมหาวิทยาลัยมินนิโซตา

ชลิตา เอื้อบำรุงจิต ผู้อำนวยการหอภาพยนตร์ เริ่มต้นการเสวนาด้วยการให้ข้อมูลของ นางสาวสุวรรณ ซึ่งเป็นผลงานการสร้างของ เฮนรี แม็กเร ผู้สร้างภาพยนตร์จากสหรัฐอเมริกา ซึ่งเดินทางเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ในสยามตั้งแต่เดือนมีนาคม ๒๔๖๕ (๒๔๖๖ หากนับตามปีปัจจุบัน) โดยนอกจากทีมงานมีอาชีพจากต่างประเทศ แม็กเรยังได้รับการช่วยเหลือด้านการเดินทางและจัดหาสถานที่ฉายหนังจากกรมรถไฟหลวง และด้านนักแสดงจากกรมมหรสพหลวง

เมื่อถ่ายทำเสร็จ แม็กเรได้มอบฟิล์ม ๑ สำเนา ให้แก่กรมรถไฟหลวงตามสัญญาแลกกับการช่วยเหลือ และกรมรถไฟหลวงได้ให้สยามภาพยนตร์บริษัท ซึ่งมีโรงภาพยนตร์อยู่ในเครือจำนวนมาก เป็นผู้จัดจำหน่ายนำออกฉายตามโรงต่าง ๆ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๔๖๖ ในขณะที่ฟิล์มอีก ๑ สำเนา แม็กเรได้ถวายแด่รัชกาลที่ ๖ และทรงนำออกจัดฉายที่โรงภาพยนตร์ในเครือของสยามนิรมัย หนึ่งวันก่อนสยามภาพยนตร์บริษัท ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้รับความนิยมทำให้ นางสาวเสี่ยง นาวีเสถียร ผู้รับบทนางสาวสุวรรณได้รับการยกย่องว่าเป็นนางเอกภาพยนตร์คนแรกของไทย และมีผลิตภัณฑ์ออกมา คือน้ำหอมนางสาวสุวรรณ ที่ห้าง ต.เจ๊กชวน จัดจำหน่าย

แม้จะมีหลักฐานทั้งการสร้างและจัดฉายในเมืองไทย รวมทั้งแม็กเรได้เขียนบันทึกการถ่ายทำเป็นบทความชื่อ Picturesque and Unusual Siam และในปี ๒๔๖๘ มีข่าวเล็ก ๆ ปรากฏในหนังสือพิมพ์ของ ‘ไทยว่ามีการนำออกฉายที่อเมริกาในชื่อ Kingdom of Heaven แต่เมื่อตรวจสอบเครดิตรายชื่อผลงานของแม็กเรกลับพบว่าไม่มีชื่อหนัง นางสาวสุวรรณ (Suvarna of Siam) หรือ Kingdom of Heaven ปรากฏอยู่ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ชลิตาได้รับการแนะนำจาก โดม สุขวงศ์ ให้ลองออกตามหา นางสาวสุวรรณ ขณะที่เธอไปเรียนอยู่ที่อเมริกา เธอได้พยายามค้นคว้าจนพบที่อยู่ของแม็กเรซึ่งเสียชีวิตไปแล้ว ก่อนจะได้พบกับสุสานของเขา แต่ยังไม่เจอข้อมูลเกี่ยวกับภาพยนตร์ นางสาวสุวรรณ ที่อเมริกาที่เป็นปริศนามาจนถึงปัจจุบัน

“เคยคุยกับ เควิน บราวน์โลว์ อาจารย์ทางด้านภาพยนตร์ศึกษา (Film Studies) แล้วก็เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาพยนตร์เงียบ (Silent Film) เขาก็บอก เขากำลังบูรณะหนังของเฮนรี แม็กเกร แต่เขาไม่รู้จักนางสาวสุวรรณ ซึ่งมันก็ดูเป็นปริศนาว่า เขาก็เป็นผู้กำกับที่มีชื่อเสียงในโลกตะวันตกหรือข้อมูลในโลกตะวันตก ทำไม่ชื่อของ *นางสาวสุวรรณ* หรือ *Suvarna of Siam* ถึงไม่อยู่ในสารบบ นอกจากได้ข้อมูลมาจากทางเมืองไทย” ชลิตากล่าว

อย่างไรก็ตาม การที่แม็กเกรเข้ามาสร้าง *นางสาวสุวรรณ* ได้ส่งอิทธิพลในสยาม จนมีผู้เรียกร้องให้คนไทยสร้างหนังด้วยตนเอง ต่อมาจึงได้เกิดการแข่งขันเพื่อสร้าง “หนังไทยเรื่องแรก” ขึ้น โดยผู้เขียนได้บรรยายให้เห็นว่า มีสัญญาณเกิดขึ้นว่าคนไทยจะเริ่มสร้างหนังเองเป็นครั้งแรกตั้งแต่ต้นปี ๒๔๗๐ โดยกลุ่มแรกที่เปิดตัวคือ บริษัท ภาพยนตร์ไทย ของ หลวงสุนทรธรรมาศ อดีตข้าราชการกรมม้าตัน ซึ่งได้รวมทีมกับเพื่อนข้าราชการกรมต่าง ๆ ที่ส่วนมากต้อง “ถูกคูล” ออกจากงาน เพื่อให้การคลังของบ้านเมืองเกิดความสมดุล อันเป็นผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก

แต่แม้ บริษัท ภาพยนตร์ไทย ซึ่งต่อมาเปิดเผยว่าภาพยนตร์ที่จะสร้างชื่อว่า *ไม่คิดเลย* จะดำเนินการอย่างต่อเนื่องทั้งเบื้องหน้า คือ การประกาศรับนักแสดง กับประชาสัมพันธ์ทางหน้าหนังสือพิมพ์ และเบื้องหลัง คือการทำหนังสือขอพระบรมราชานุญาตจากรัชกาลที่ ๗ ให้อดีตข้าราชการมาร่วมแสดงภาพยนตร์ แต่สุดท้ายพวกเขาก็ถูกตัดหน้าด้วยกรุงเทพภาพยนตร์บริษัท ซึ่งเพิ่งเริ่มเปิดตัวที่หลังหลายเดือน แต่กลับสร้างภาพยนตร์เรื่อง *โชคสองชั้น* ออกฉายได้ก่อนในวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๔๗๐

กรุงเทพภาพยนตร์บริษัทเกิดจากความร่วมมือของสยามภาพยนตร์บริษัท และพี่น้องตระกูลสุวต ซึ่งเคยเป็นผู้จัดการโรงภาพยนตร์ในเครือของบริษัทสยามนิรมาย เมื่อออกฉาย *โชคสองชั้น* ได้สร้างปรากฏการณ์และความตื่นเต้นแก่คนไทยยิ่งกว่าคราว *นางสาวสุวรรณ* ในเวลาต่อมา พี่น้องตระกูลสุวตก็ได้กลายเป็นผู้สร้างภาพยนตร์อันดับหนึ่งของวงการภาพยนตร์ไทยไปอีกราว ๑๕ ปี ก่อนที่จะเกิดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ในขณะที่กลุ่มของบริษัทภาพยนตร์ไทย แม้สุดท้ายแล้วได้สร้างเรื่อง *ไม่คิดเลย* ออกฉายสำเร็จในวันที่ ๑๗ กันยายน ๒๔๗๐ และทีมงานบางส่วนจะยังคงสร้างภาพยนตร์ต่อไปอีกระยะหนึ่ง แต่ไม่ได้ประสบความสำเร็จเท่ากับกลุ่มพี่น้องสุวต ปัจจุบันภาพยนตร์ทั้งสองเรื่องสูญหายสาบสูญ เหลือแต่เพียงเศษฟิล์มของ *โชคสองชั้น* ความยาวเพียงประมาณ ๑ นาที ที่หอภาพยนตร์ค้นพบในปี พ.ศ. ๒๕๓๘

ด้าน โคม สุวงศ์ ผู้บุกเบิกการค้นคว้าข้อมูลทั้งเรื่อง *นางสาวสุวรรณ* และ *โชคสองชั้น* มาตั้งแต่ต้นได้เล่าว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐-๒๕๒๓ เขาเริ่มค้นข้อมูลที่หอสมุดแห่งชาติ เพื่อเขียนประวัติภาพยนตร์ไทย ทำให้พบข้อมูลหลายอย่างที่แตกต่างไปจากที่เชื่อต่อ ๆ กันมา แต่ในขณะนั้นเขาเองก็ยังเข้าใจว่า *นางสาวสุวรรณ* เป็นหนังไทยเรื่องแรก และพยายามตามหาตัวภาพยนตร์เพื่อนำมาดูประกอบการเขียน ซึ่งสุดท้ายแล้วไม่พบ แต่กลับไปพบฟิล์มภาพยนตร์เก่าอื่น ๆ สมัยรัชกาลที่ ๗ แทน จนทำให้

เขาหันมารณรงค์ให้เกิดหอภาพยนตร์ขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน ความพยายามในการตามหาฟิล์ม *นางสาวสุวรรณ* ก็ยังคงอยู่ แม้จะเปลี่ยนความคิดว่า ควรยกสถานะ “หนังไทยเรื่องแรก” ให้ *โชคสองชั้น* แทน

ในช่วงแรกที่ผมเขียนบทความต่าง ๆ ก็เขียนไปว่า *นางสาวสุวรรณ* เป็นหนังไทยเรื่องแรก แต่ช่วงหลัง ๆ จะเขียนว่านั่นไม่ใช่หนังไทยนะ แม้ว่าจะใช้นักแสดงคนไทย พูดภาษาไทย แต่ว่าคนสร้างเป็นฝรั่ง ต่อมาเริ่มมีเกณฑ์ว่าหนังถือสัญชาติไหน ใครสร้าง ใครลงทุน เพื่อจะได้ไปยกย่องเรื่อง *โชคสองชั้น* เพราะมีความภูมิใจมากกว่า แต่ก็ยังไม่สำเร็จเท่าที่ควร ตามที่คุณชลิตาได้พูดไว้ ว่าเมื่อเร็ว ๆ นี้เอง มีวิดีโอในยูทูบแนะนำหนัง ยังบอกว่า *นางสาวสุวรรณ* เป็นหนังไทยเรื่องแรก”

ในขณะที่ ผศ.ดร.ปาลิตา ได้แสดงความเห็นว่า นักวิชาการต่างประเทศได้ตั้งคำถามว่า เราสามารถมองว่า *นางสาวสุวรรณ* จะเป็นเรื่องแรกในการ co-production หรือการร่วมงานกันระหว่างชาติได้หรือไม่ ซึ่งนั่นทำให้การระบุสัญชาติของหนังยากขึ้น เพราะหลายอย่างใน *นางสาวสุวรรณ* เป็นสิ่งที่แม็กเกรไม่สามารถจินตนาการหรือทำให้เกิดขึ้นเองได้ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากไทย โดยปัจจุบันประเด็นเรื่องการ co-production หรือ transnational cinema หรือภาพยนตร์ลูกครึ่ง กำลังเป็นที่สนใจ นอกจากนี้การที่มีข่าวว่า *นางสาวสุวรรณ* ถูกเซ็นเซอร์ในบางฉาก ซึ่งหากเป็นเหตุผลที่ทำให้เรื่องนี้ไม่ได้ฉายที่อเมริกา และเกิดจากการแทรกแซงของรัฐ ก็จะทำให้ภาพยนตร์เรื่องนี้กลายเป็น “เรื่องแรก” ของไทยในประเด็นอื่นไปด้วย

“ภาพยนตร์เรื่อง *นางสาวสุวรรณ* เป็นเรื่องแรกที่มองได้ในหลายมิติ เช่น อยากให้มีความเป็นไทยไปสู่ต่างชาติ state intervention คืออะไรในช่วงที่ไทยอยู่ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ การโฆษณา บ่งบอกว่าเราเป็นคนไทยทำได้มากแค่ไหนในระบบการเมือง หรือในความคิดที่ว่าภาพยนตร์คืออะไรในตอนนั้น

“ยิ่งเรากลมคำถามและจับมันมาผูกกัน ในเชิงว่ามันเป็นบริบททางประวัติศาสตร์ในยุคนั้นของ *นางสาวสุวรรณ* ทำให้เรื่องของความเข้าใจว่าภาพยนตร์ในฐานะสื่อใหม่ในยุคนั้นคืออะไรกันแน่ มันน่าสนใจยิ่งขึ้นไปอีกแน่นอนว่าทางราชการน่าจะมองภาพยนตร์เรื่อง *นางสาวสุวรรณ* ไปอีกแบบ แตกต่างจาก *โชคสองชั้น* ที่ข้าราชการที่เข้าไปทำ production มองภาพยนตร์เป็น industry ซึ่ง position มันต่างกัน คำถามว่า *นางสาวสุวรรณ* เป็นเรื่องแรกหรือเปล่า จะต้องชี้ให้ชัดว่าเรื่องแรกในด้านไหนเกี่ยวกับอะไรทั้งหมดนี้ก็จะเป็นการตอบคำถามของคำถามสำคัญในเรื่องแรกในมุมมองของนักวิชาการ”

ความน่าสนใจของการศึกษากรณีภาพยนตร์เรื่อง *นางสาวสุวรรณ* และ *โชคสองชั้น* จึงไม่ได้หยุดอยู่แค่เพียงประเด็นที่ว่าเรื่องใดคือ “หนังไทยเรื่องแรก” เท่านั้น หากแต่ยังนำไปสู่บริบทอื่น ๆ ที่จะกลายเป็นแว่นขยายให้เราได้สำรวจและทำความเข้าใจกับประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทยในมิติต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น ■

ฉบับนี้ที่การเสวนาย้อนหลังทั้งหมดได้ที่ <https://www.youtube.com/watch?v=OE-RmUgcU5U>

SEAPAVAA'S VIRTUAL 25TH CONFERENCE

AV Archiving in Changing Time :
Successes, Failures, and Challenges.

การประชุมสัมมนาวิชาชีพ SEAPAVAA ครั้งที่ ๒๕

สันทีชัย โขติรสเศรษฐี

เมื่อปี ๒๕๖๓ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ หรือ โควิด-๑๙ ทั่วโลก ทำให้สมาคมอนุรักษ์สื่อทัศนศาสตร์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก (Southeast Asia-Pacific Audiovisual Archive Association - SEAPAVAA) จำเป็นต้องยกเลิกการประชุมสัมมนาวิชาชีพประจำปีของหน่วยงานไป

ในปี ๒๕๖๔ นี้ ซึ่งถือเป็นการครบรอบ ๒๕ ปีที่สมาคมอนุรักษ์สื่อทัศนศาสตร์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิกได้ถูกก่อตั้งขึ้นมา แต่เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดยังไม่ดีขึ้น คณะกรรมการบริหารสมาคมจึงมีมติให้จัดการประชุมสัมมนาวิชาชีพประจำปีในรูปแบบออนไลน์ โดยยังคงใช้หัวข้อการประชุมจากครั้งที่แล้วที่ถูกยกเลิกไป คือ AV Archiving in Changing Times: Successes, Failures, and Challenges (การอนุรักษ์สื่อทัศนศาสตร์ในช่วงการเปลี่ยนผ่าน: ความสำเร็จ ความล้มเหลว และ

ความท้าทาย) โดยเจ้าภาพการจัดการประชุมครั้งนี้คือสถาบันภาพยนตร์เวียดนาม (Vietnam Film Institute) ซึ่งดำเนินการจัดการประชุมในพื้นที่จริงในกรุงฮานอย ประเทศเวียดนาม โดยหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้ช่วยเป็นหน่วยงานสนับสนุนการจัดประชุมทางออนไลน์

การจัดประชุมสัมมนาวิชาชีพครั้งนี้ จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๒๓-๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๔ ซึ่งถือเป็นครั้งแรกของสมาคมที่จัดงานในรูปแบบผสมผสาน โดยผู้เข้าร่วมฟังสามารถรับฟังได้ผ่านระบบ Zoom Webinar และ Facebook Live ของสมาคม สำหรับสาระเนื้อหาการประชุมวิชาชีพโดยสังเขป มีดังนี้

วันพุธที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๔

การประชุมสัมมนาวิชาชีพเปิดด้วย การบรรยายปาฐกถาโดย Linda Tadic ผู้บริหารสูงสุดจากบริษัท Digital Bedrock โดยหัวข้อการบรรยายของเธอเป็นเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์สื่อทัศนศาสตร์แบบเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สามารถอ่านรายละเอียดของการบรรยายได้ที่หน้า ๑๒)

การประชุมสัมมนาช่วงที่ ๑ เรื่องกรณีศึกษาของการจัดการการเปลี่ยนแปลง (การบริหาร, การเป็นผู้นำ, การปกครอง และเทคโนโลยี) ภาค ๑ (Case Studies of Change Management (Administrative, Leadership, Political, Technological) Part 1) Le Tuan Anh เจ้าหน้าที่ของสถาบันภาพยนตร์เวียดนาม นำเสนอเรื่องกระบวนการเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและความท้าทายที่หน่วยงานสถาบันภาพยนตร์เวียดนามต้องเผชิญ และ Kurniawan Budi Santoso จากหอจดหมายเหตุแห่งชาติอินโดนีเซีย บรรยายถึงประสบการณ์การเปลี่ยนผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลขององค์กรเพื่ออนุรักษ์สื่อภาพเคลื่อนไหว ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหน่วยงานภายใน บุคลากร นโยบาย และงบประมาณ

การประชุมสัมมนาช่วงที่ ๒ เรื่องกรณีศึกษาของการจัดการการเปลี่ยนแปลง (การบริหาร, การเป็นผู้นำ, การปกครอง และเทคโนโลยี) ภาค ๒ (Case Studies of Change Management (Administrative, Leadership, Political, Technological) Part 2) Nancy Eysers และ Jacqui Uhlmann จากหอภาพยนตร์และเสียงแห่งชาติออสเตรเลีย บรรยายถึงเส้นทางการเปลี่ยนแปลงและอนาคตต่อไปภายหน้าของหน่วยงาน ในช่วงที่เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีผลกระทบอย่างมากต่องานอนุรักษ์ และ Innocent Mankhwala บรรยายเรื่องปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในหอจดหมายเหตุชาติมาลาวี

การประชุมสัมมนาช่วงที่ ๓ เรื่องความสามารถในการปรับตัวของหอจดหมายเหตุในช่วงเวลาความท้าทายและโอกาส ภาค ๑ (Adaptability of Archives in Times of Challenges and Opportunities Part 1) Anne Couteux และ Eleonore Alquier จากสถาบันหอจดหมายเหตุสื่อทัศนศาสตร์แห่งชาติฝรั่งเศส บรรยายถึงการ

จัดการข้อมูลจำนวนมากที่เก็บสะสมมาตั้งแต่ก่อตั้ง ให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้โดยผ่านโปรแกรมจัดการข้อมูลที่หน่วยงานคิดค้นขึ้น และผู้เขียนและเจ้าหน้าที่อนุรักษ์ของหอภาพยนตร์ฯ ได้ร่วมบรรยายถึงการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นและสรุปบทเรียนจากเหตุเพลิงไหม้หอภาพยนตร์ฯ เมื่อเดือนกันยายน ๒๕๖๒

วันพฤหัสบดีที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๔

การประชุมสัมมนาช่วงที่ ๔ เรื่องงานจดหมายเหตุและชุมชน (Archiving and the Community) Klavier Jie Ying Wang จากมหาวิทยาลัยนิวยอร์ก บรรยายเรื่องการอนุรักษ์สื่อโสตทัศนจากโทรทัศน์เคเบิลของจีนที่ออกอากาศในชุมชนชาวจีนในนิวยอร์ก ซึ่งถือเป็นตัวอย่างของสื่อโสตทัศนของชนกลุ่มน้อยในอเมริกา Iyra Buenrostro-Cabbab จากมหาวิทยาลัยฟิลาเดลเฟีย นำเสนอเรื่องการปรับตัวขององค์กรศึกษาด้านจดหมายเหตุ เพื่อเชื่อมโยงบัณฑิตให้ตอบสนองต่อความต้องการในสังคมฟิลิปปินส์ และ Aileen Boubou จากหอสมุดและจดหมายเหตุแห่งชาติกรีซ นำเสนองานจดหมายเหตุและการอนุรักษ์สื่อโสตทัศนของหมู่เกาะแปซิฟิกต่าง ๆ ที่หน่วยงานของเธอรับผิดชอบ

การบรรยายของ Adrian Wood ซึ่งได้รับรางวัล SEAPAVAA Fellowship Award เมื่อปี ๒๕๖๒ เรื่องนโยบายบทที่ ๑ ไฟไหม้, น้ำท่วม และโรคระบาด? (Policy#1 Fire, Flood & Pestilence?) โดยบรรยายเรื่องการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายต่าง ๆ ในงานจดหมายเหตุ และการพยายามปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ ตลอดระยะเวลาที่เขาได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคม

การประชุมสัมมนาช่วงที่ ๕ เรื่องการสะท้อนความท้าทายของงานจดหมายเหตุ (Reflections on Archival Difficulties) Ray Edmondson ได้สะท้อนบทเรียนของหอภาพยนตร์และเสียงแห่งชาติออสเตรเลีย ที่ต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนผ่านด้วยปัจจัยนานัปการ และส่งผลต่อการบริหารจัดการภายในและการบริหารงานบุคคล Nobuki Yoshiyama จากสถานี NHK นำเสนอบทเรียนทั้งความสำเร็จและความล้มเหลวอันเกิดจากการปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วตั้งแต่ยุคเริ่มต้นจวบจนปัจจุบัน Norsuriaty binti Awang Hassim จากจดหมายเหตุแห่งชาติมาเลเซีย บรรยายถึงความท้าทายของงานจดหมายเหตุสื่อโสตทัศนในมาเลเซีย และกลยุทธ์ของหน่วยงานเพื่อก้าวข้ามความปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง

ปิดท้ายวันที่สอง ด้วยการเสวนาเปิดตัวหนังสือ Keeping Memories: Cinema and Archiving in Asia-Pacific ซึ่งเป็นหนังสือที่รวบรวมข้อเขียนจากนักอนุรักษ์และนักวิชาการ เกี่ยวกับจดหมายเหตุภาพยนตร์ของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก โดยในการเสวนามีการเชิญตัวแทนผู้เขียนมาร่วมพูดคุย Dina Iordanova จากมหาวิทยาลัยเซนต์แอนดรูว์, Gina Marchetti จากมหาวิทยาลัยฮอว์กส์ นาดิ Tofighian มหาวิทยาลัยสตอกโฮล์ม และ Karen Chan หอภาพยนตร์เอเชีย ดำเนินรายการโดย Nick Deocampo บรรณาธิการหนังสือเล่มนี้

วันศุกร์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๔

การประชุมสัมมนาช่วงที่ ๖ เรื่องความสามารถในการปรับตัวของหอจดหมายเหตุในช่วงเวลาความท้าทายและโอกาส ภาค ๒ (Adaptability of Archives in Times of Challenges and Opportunities Part 2) Lydia Tang จากองค์กร LYRASIS นำเสนอข้อมูลและแผนการช่วยเหลือผู้ทำงานด้านจดหมายเหตุในสหรัฐอเมริกาที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ Fang Han จากจดหมายเหตุสื่อโสตทัศนเซี่ยงไฮ้ นำเสนอแพลตฟอร์มของหน่วยงานที่สร้างขึ้นเพื่อเผยแพร่สื่อโสตทัศนให้สาธารณชนได้เข้าถึงจากทุกมุมโลก และ Christine McKenzie ประธานสมาพันธ์สมาคมและสถาบันห้องสมุดนานาชาติ นำเสนอสิ่งที่ห้องสมุดต้องปรับการทำงานและการให้บริการของหน่วยงานในสภาวะโรคระบาด

การประชุมสัมมนาช่วงที่ ๗ เรื่องการช่วยเหลือและร่วมมือกันระหว่างหอจดหมายเหตุ (Collaboration and Cooperation in Archives) Matthew Yang จากหอภาพยนตร์เอเชีย ที่นำเสนอกลยุทธ์การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อให้บรรลุภารกิจของหน่วยงานอนุรักษ์ Joshua Harris จากมหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ นำเสนอการบริหารจัดการโครงการอนุรักษ์สื่อโสตทัศนจากรายการวิทยุ โดยความร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยและบริษัทเจ้าของสถานี และ Michelle Deloria, Rosemarie Roque และ Iyra Buenrostro-Cabbab ที่นำเสนอโครงการจิตอาสาของมหาวิทยาลัยฟิลาเดลเฟีย ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาด้านจดหมายเหตุเข้าไปช่วยดำเนินการอนุรักษ์สื่อโสตทัศนที่สำคัญ ๆ ของหน่วยงานต่าง ๆ ในฟิลิปปินส์

การประชุมสัมมนาวិชาชีพ ปิดท้ายด้วยการเสวนาสรุปการประชุม โดยมี Ray Edmondson ผู้ก่อตั้งสมาคม, Karen Chan, Joshua Ng จากจดหมายเหตุนิวซีแลนด์ และผู้เขียน ที่ช่วยกันสรุปประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการประชุมเสวนาวิชาชีพตลอดทั้งสามวันที่ผ่านมา

การประชุมสัมมนาวิชาชีพของสมาคมโดยวิธีออนไลน์ในปีที่สมาคมมีอายุครบรอบ ๒๕ ปีนี้ ถือเป็นบทบันทึกสำคัญที่จะต้องจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ของสมาคม เพราะภาวะโรคระบาดที่ส่งผลกระทบไปทั่วโลก และกลายเป็นจุดเปลี่ยนให้กับหน่วยงานอนุรักษ์สื่อโสตทัศนในหลาย ๆ ที่ ต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมและพันธกิจต่าง ๆ โดยที่ไม่ได้เจอกันจริง ๆ ซึ่งถือเป็นความท้าทายอีกรูปแบบหนึ่งของสมาคมที่จะต้องคงกิจกรรมและความสัมพันธ์กับเพื่อนสมาชิกให้แน่นแฟ้นแบบเดียวกับในสภาวะปกติให้ได้

ในขณะที่ผู้เขียนเขียนต้นฉบับบทความนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ก็ยังยากเกินกว่าจะทำนายได้ว่าจะสิ้นสุดลงเมื่อไร ซึ่งความไม่แน่นอนดังกล่าวนี้ย่อมมีผลกระทบต่อกิจกรรมของสมาคมที่จะเกิดขึ้นในปีหน้าอย่างแน่นอน หอภาพยนตร์ฯ จะนำความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นมารายงานให้ท่านผู้อ่านทราบต่อไป ■

ความท้าทายของ หอภาพยนตร์ในยุค

Climate Change

ก้อง ฤทธิ์ดี

งานประชุมสามัญประจำปีทางออนไลน์ของสมาคมอนุรักษ์สื่อโสตทัศนแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก ครั้งที่ ๒๕ (SEAPAVAA's Virtual 25th Conference) ที่มีขึ้นระหว่างวันที่ ๒๓-๒๕ มิถุนายน ได้รับเกียรติจาก ลินดา ทาดิก (Linda Tadic) ผู้บริหารสูงสุด (CEO) ของบริษัท Digital Bedrock เป็นองค์ปาฐก บรรยายเปิดงานในหัวข้อ Adapting Digital Archives to Mitigate Climate Change หรือ “การปรับตัวของงานอนุรักษ์แบบดิจิทัลเพื่อลดผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ” หัวข้อการบรรยายนี้เป็นประเด็นร่วมสมัยที่ผสานหลักการทำงานของอนุรักษ์ภาพยนตร์ เข้ากับประเด็นร้อนเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่งดูเผิน ๆ เหมือนจะเป็นสองภารกิจที่ไม่มีอะไรเกี่ยวข้องกัน แต่แท้จริงแล้วมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงแนบแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกยุคหลังโควิด-๑๙

ทาดิก ผู้มีประสบการณ์กว่า ๓๐ ปีในงานอนุรักษ์สื่อโสตทัศน และทำงานร่วมกับหอภาพยนตร์ ห้องสมุด และองค์การอนุรักษ์มากมาย เริ่มต้นโดยปูพื้นฐานให้เห็นถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก และการระบาดของ

โรคโควิด-๑๙ ที่ในแง่หนึ่งอาจจะบรรเทาภาวะโลกร้อนไปได้ชั่วคราว แต่ในขณะเดียวกันก็ไปเพิ่มภาระทางสิ่งแวดล้อมในมิติอื่น ๆ

โรคระบาดครั้งใหญ่และการล็อกดาวน์ในแทบทุกประเทศทำให้การปล่อยก๊าซเรือนกระจกอันเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อนลดลงถึง ๑๖ เปอร์เซ็นต์ทั่วโลก และในบางประเทศลดลงถึง ๒๗ เปอร์เซ็นต์ อันเนื่องมาจากการใช้ยานพาหนะน้อยลง อีกทั้งการยกเลิกกิจกรรมทางกายภาพอื่น ๆ แต่ถึงกระนั้นก็ตาม หากดูภาพรวมการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอันได้แก่ คาร์บอนไดออกไซด์ และมีเทน ยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างไม่ลดละ โดยในรอบหลายสิบปีที่ผ่านมา และในช่วงโรคระบาดที่เกิดขึ้น การที่มนุษย์ใช้อุปกรณ์ดิจิทัลมากขึ้น ใช้โปรแกรม Zoom หรือประชุมออนไลน์มากขึ้น รวมทั้งการดูหนังออนไลน์แบบ binge watch หรือการดูติด ๆ กันเป็นเวลาหลายชั่วโมง อันเป็นพฤติกรรมการบริโภคสื่อหนังออนไลน์ยุคใหม่ เหล่านี้ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น ทั้งเพิ่มการใช้พลังงาน และใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าซึ่งนำไปสู่การเพิ่มขยะอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต

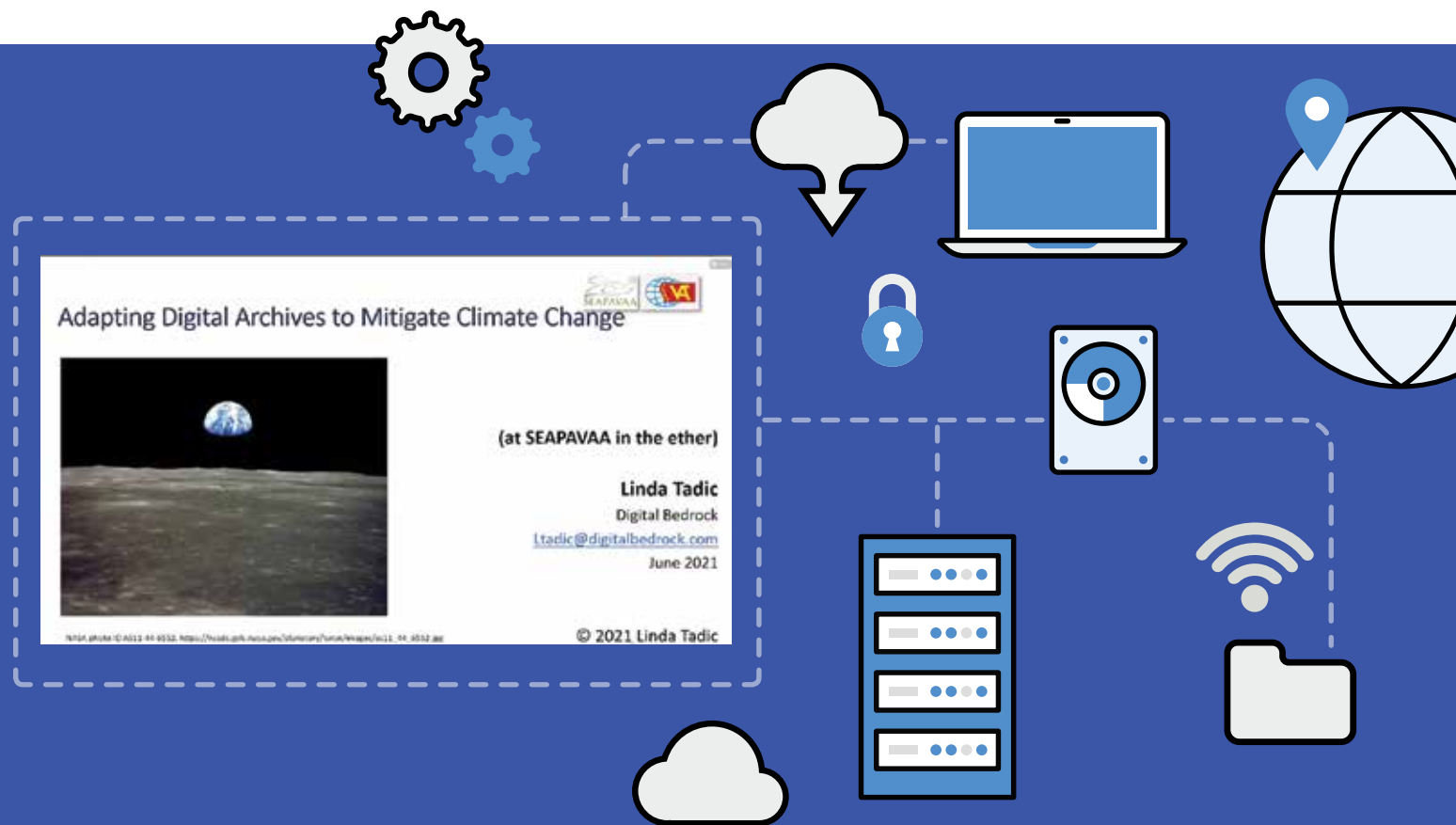
หอภาพยนตร์กับภาวะโลกร้อน

งานอนุรักษ์สื่อโสตทัศนมีพลวัตเชื่อมโยงกับภาวะโลกร้อน ประการแรก หายนะทางอากาศที่มีโอกาสเกิดมากขึ้น เช่น พายุอันรุนแรง น้ำท่วมใหญ่ รวมทั้งความร้อนและความชื้นที่เพิ่มขึ้น เหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อการเก็บรักษาวัสดุสื่อโสตทัศน ตัวอย่างเช่น ถ้าน้ำท่วมบ่อย ๆ หรือไฟตกบ่อย ๆ เพราะพายุ สื่อที่อนุรักษ์ไว้อาจตกอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตราย

ประการที่สอง กิจกรรมงานอนุรักษ์ส่งผลสะท้อนกลับไปสู่สิ่งแวดล้อม เพราะงานอนุรักษ์สัมพันธ์กับอุตสาหกรรม ICT หรือ

Keynote Lecture
Linda Tadic, Founder/CEO of Digital Bedrock

อุตสาหกรรมสื่อสารและคอมพิวเตอร์อย่างแนบแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้พลังงานเพื่อเดินเครื่องอุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ ดังนั้นงานอนุรักษ์จึงมีส่วนเพิ่มผลภาวะและการเพิ่มของอุณหภูมิ ทั้งการบริโภคพลังงานไฟฟ้าและการที่อุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ต่าง ๆ ต้องถูกเปลี่ยนอยู่เรื่อย ๆ เพิ่มภาระขยะที่ย่อยสลายยากให้โลก

ทาดิกกล่าวว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลงและงานอนุรักษ์สื่อไอทีนั้น จึงส่งผลกระทบย้อนกลับไปมาซึ่งกันและกัน งานอนุรักษ์แบบดิจิทัลเพิ่มผลภาวะให้โลก และเมื่อโลกระส่ำระสายหน่วยงานอนุรักษ์ก็มีปัจจัยเสี่ยงเพิ่มขึ้น วนเวียนไปเช่นนี้

เมื่อวัสดุสื่อไอทีชนิดใดก็ตามอายุขัย เช่น เทป หลายครั้งมันกลายเป็นขยะอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกทิ้งขว้าง ขณะเดียวกัน ภาพหรือเนื้อหาในวัสดุเหล่านั้นจำเป็นต้องถูกแปลงสัญญาณเป็นดิจิทัลเพื่อให้คงทนอยู่ต่อไป ซึ่งวัสดุในการเก็บข้อมูล (Data Storage) ไม่ว่าจะเป็นฮาร์ดดิสก์ หรือ SSD หรือเทป LTO ล้วนเป็นวัสดุที่ผลิตจากแร่หนักที่หาได้ยากขึ้นเรื่อย ๆ ในธรรมชาติ รวมทั้งน้ำบริสุทธิ์ที่เป็นวัตถุดิบในการผลิตแผงวงจร (Electronic Chips) ตัวอย่างเช่น เมื่อเกิดภาวะน้ำแล้งในไต้หวัน ดินแดนแห่งการผลิตชิปที่สำคัญของโลก สายการผลิตอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ต้องประสบปัญหาขาดแคลนไปช่วงหนึ่ง

ทาดิกแบ่งวัสดุการเก็บไฟล์เป็นหลายประเภท แต่ละประเภทมีข้อดีข้อเสียต่อสิ่งแวดล้อมต่างกัน เช่น ฮาร์ดไดรฟ์ ซึ่งกินพลังงานมาก สิ้นเปลืองแร่ธาตุในการผลิต มีอายุใช้งาน ๓-๕ ปี ถึงแม้ว่าบริษัทใหญ่ ๆ ในโลกตอนนี้เริ่มหาทางนำแร่ธาตุในวัสดุเหล่านี้กลับมารีไซเคิล ส่วน SSD ผลิตง่ายกว่าและยังใช้พลังงานที่น้อยกว่า ต่อมาคือการใช้เทปบันทึกข้อมูล (Data Tape) เช่น LTO ซึ่งเก็บได้นาน ใช้พลังงานน้อย อาจจะมีอายุ

ยืนยาวได้ถึง ๓๐ ปี และท้ายที่สุดคือการเก็บข้อมูลใน cloud ซึ่งไม่ใช่วัสดุ แต่เป็นวิธีการฝากไฟล์ไว้ในเซิร์ฟเวอร์ที่อื่น บริษัทที่ให้บริการ cloud เจ้าใหญ่ในโลกต่างบอกว่า พวกเขากำลังขับเคลื่อน cloud service ไปสู่การใช้พลังงานยั่งยืน ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ในเร็ววันนี้ (เช่น การสร้าง solar farm ขนาดใหญ่) ถึงแม้การใช้ cloud จะดูเหมือนเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมที่สุด แต่อย่าลืมว่าการฝากไฟล์ไว้ที่อื่นเท่ากับเราใช้ทรัพยากรจากที่นั่น ๆ แทนที่จะใช้ของตัวเอง

ทาดิกแนะนำว่า หน่วยงานอนุรักษ์สามารถดำเนินกิจกรรมโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมไปได้พร้อม ๆ กัน ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น

- ▶ ไม่จำเป็นต้องสแกนไฟล์ดิจิทัลความละเอียดสูงเสมอไป เพื่อประหยัดพลังงาน
 - ▶ การแบ่งความสำคัญในการจัดเก็บ เช่น เนื้อหาบางอย่างเก็บไว้ในเทป บางอย่างเก็บในฮาร์ดดิสก์ บางอย่างเก็บใน cloud ทั้งนี้เพื่อแบ่งเบาภาระการสร้างขยะ
 - ▶ การระบาดของโควิด-๑๙ สร้างบทเรียนหลายอย่าง เช่น การทำงานที่บ้าน (Work from Home) ถ้าทำได้ เพราะเป็นการลดการเดินทาง
 - ▶ การประชุมและจัดกิจกรรมออนไลน์ ถ้าเป็นไปได้
- ทั้งหมดนี้ ทาดิกกล่าวว่าขึ้นอยู่กับแต่ละหน่วยงาน แต่ละประเทศ

ที่จะประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของตนเอง แต่หลักใหญ่คืองานอนุรักษ์ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อรักษาสິงอันมีค่า เป็นงานที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันมีค่าของมนุษยชาติเช่นกัน ดังนั้นการคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสองภารกิจนี้จึงเป็นสิ่งที่หอภาพยนตร์และหน่วยงานอนุรักษ์ทุกแห่งควรใส่ใจ ■

หลากหลาย หนังลาตินอเมริกา

ก้อง ฤทธิดี

ภูมิภาคลาตินอเมริกา หรืออเมริกากลาง-ใต้ ที่ใช้ภาษาสเปนหรือโปรตุเกส กลับมาอยู่ในความสนใจของนักดูหนังในช่วงนี้ ด้วยสองสาเหตุ อย่างแรกคือการที่ภาพยนตร์เรื่อง *Memoria* ของ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล ถ่ายทำที่ประเทศโคลอมเบีย (อ่านเรื่องได้ในหน้า ๑) อีกสาเหตุหนึ่งที่น่าสนใจคือข่าวไฟไหม้คลังเก็บฟิล์มของหอภาพยนตร์บราซิล อันเป็นโศกนาฏกรรมของงานอนุรักษ์ จดหมายข่าวฉบับนี้จึงชวนทุกท่านย้อนดูประวัติศาสตร์หนังลาตินอเมริกาผ่านหน้าหนังสือของห้องสมุดและสารสนเทศสถาน เชิด ทรงศรี โดย ๔ เล่มที่แนะนำเป็นตัวอย่างนี้ ครอบคลุมเนื้อหาหลายชาติ หากแต่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของชุมชนทรัพยากรหนังลาตินอเมริกาที่รอการค้นพบทั้งบนจอหนังและในหน้าหนังสือ

Mexico's Cinema: A Century of Film and Filmmakers

ในบรรดาประเทศลาตินอเมริกา เม็กซิโกเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมภาพยนตร์ยาวนานต่อเนื่องและอาจจะแข็งแกร่งที่สุด มียุคทองอันโดดเด่น มีแนวทางและลีลา

ชัดเจน รวมทั้งยังมีคนทำหนังชื่อดังระดับโลกจำนวนไม่น้อย หนังสือเล่มนี้มี โจแอน เอิร์ชฟิลด์ และ เดวิด อาร์. มาเซล เป็นบรรณาธิการ พาเราเดินทางผ่านการกำเนิดและการวิวัฒนาการของภาพยนตร์จากประเทศเม็กซิโกได้อย่างครบถ้วน

หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น ๑๒ บท และแยกเป็น ๓ ยุค ได้แก่ ยุคกำเนิดภาพยนตร์และหนังเงียบในเม็กซิโก ตามมาด้วยยุคทองที่เริ่มตั้งแต่ประมาณทศวรรษที่ ๑๙๔๐ และสุดท้ายเป็นยุคหนังเม็กซิกันร่วมสมัย หนังสือเล่าว่า ภาพยนตร์เดินทางมาถึงเม็กซิโกในปี ค.ศ. ๑๘๙๖ หรือปีเดียวหลังจากที่น้องลูมิแอร์ประดิษฐ์ Cinematographe ในช่วงปฏิวัติเม็กซิกันระหว่าง ค.ศ. ๑๙๑๐-๑๙๒๐ ภาพยนตร์มีบทบาทสำคัญในการบันทึกเรื่องราวและในการสร้างความรู้สึกร่วมในช่วงเวลาที่ยึดหลักนิยมใหม่ของชาติกำลังถูกประกอบสร้างขึ้นผ่านวัฒนธรรมรูปแบบต่าง ๆ จากนั้น ภาพยนตร์ในฐานะอุตสาหกรรมถือกำเนิดขึ้น และค่อย ๆ เติบโตเข้าสู่ยุคทองที่มีคนทำหนังเม็กซิกันหลายคนเดินทางกลับมาจากการไปทำงานที่ฮอลลีวูด และนำประสบการณ์กลับมาพัฒนาหนังท้องถิ่น มีคาราและผู้สร้างเกิดขึ้นมากมาย หนังสือเล่มนี้วิเคราะห์ตระกูลหนังหลายประเภทที่ช่วยสร้างวงการหนังเม็กซิกันให้คึกคักต่อเนื่อง ทั้งหนังรักชาติ หนังตลก และหนังประโลมโลก ที่ยังคงทรงอิทธิพลต่อเนื่องมาถึงปัจจุบัน รวมทั้งยังแจกแจงให้เห็นองค์ประกอบทางสังคมและมานุษยวิทยาต่าง ๆ เช่น

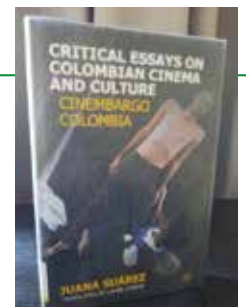
เพศสภาพในหนังเม็กซิกัน เชื้อชาติในหนังและภาพแทนของชนพื้นเมือง (ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยในประเทศ) อิทธิพลและการแลกเปลี่ยนทางความคิดกับฮอลลีวูด อุตสาหกรรมยักษ์ใหญ่ของประเทศเพื่อนบ้าน อีกทั้งยังย้อนให้เห็นเส้นทางของผู้กำกับคนสำคัญอย่าง หลุยส์ บุนเยล, อเลฮานโดร กาลินโด และ อิสมาเอล โรดริเกซ

ในยุคร่วมสมัย หนังสือเล่มนี้เล่าถึงการแสวงหา “ความเป็นเม็กซิกันที่แท้จริง” ผ่านภาพแทนของตัวละครในหนังหลายเรื่อง อีกทั้งยังพูดถึงหนังเม็กซิกันในความรับรู้ของคนดูทั่วโลกผ่านหนังดังอย่าง *Like Water for Chocolate* (๑๙๙๒) ของ อัลฟองโซ อาราว หรือ *Cronos* (๑๙๙๓) ในช่วงต้นของผู้กำกับ กิเอร์โม เดล โตโร ที่ต่อมากลายเป็นผู้กำกับดังระดับรางวัลออสการ์ นำเสียดายตรงที่หนังสือตีพิมพ์เมื่อ ค.ศ. ๑๙๙๙ และแทบไม่ได้พูดถึงผู้กำกับเม็กซิกันที่ต่อมาโด่งดังเป็นที่รู้จักทั่วโลกอย่าง อัลฟองโซ กัวรอน และ อเลฮานโดร กอนซาเลซ อินารริตู สำหรับผู้ที่ต้องการเห็นภาพรวมของประวัติศาสตร์หนังเม็กซิกัน หนังสือเล่มนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่ดี

Critical Essays on Colombian Cinema and Culture

โคลอมเบียเป็นประเทศที่โด่งดัง เพราะนักเขียนและงานวรรณกรรม เช่น

กาเบรียล การ์เซีย มาร์เกซ ที่นักอ่านรู้จักกันดี แต่นี่อาจจะไม่ใช่ประเทศที่มีหนังดังให้เรารู้จักมากนัก หนังสือ *Critical Essays on Colombian Cinema and Culture* ที่มี ฮวนนา ชัวเรซ เป็นบรรณาธิการ ยอมรับถึงความจริงข้อนี้ว่าภาพยนตร์โคลอมเบียไม่ได้โดดเด่นที่จำนวนหรือความต่อเนื่อง และยังรายงานตั้งแต่เริ่มต้นอีกว่า การพัฒนางานภาพยนตร์

โคลอมเบียประสบปัญหาตลอดหลายสิบปีที่ผ่านมาจากสงครามกลางเมืองระหว่างกลุ่มกบฏและกองทัพรัฐบาลที่ดำเนินต่อเนื่องมายาวนาน (และเพิ่งยุติไปเมื่อไม่กี่ปีนี้) ถึงกระนั้นประเทศเล็ก ๆ ริมหังทะเลแคริบเบียนแห่งนี้ก็มีประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ที่ยืนยาว สามารถสะท้อนให้เห็นสภาวะทางสังคมและปัจจัยการเมืองที่ร่วมกำหนดเส้นทางของประเทศ

หนังสือเริ่มต้นจากยุคหนึ่งเงียบของโคลอมเบีย และการที่ภาพยนตร์เข้ามาสู่โคลอมเบียพร้อม ๆ กับทำให้เกิดแรงเสียดทานระหว่าง “ความเป็นสมัยใหม่” ที่โลกกำลังดำเนินไปสู่ และ “ความป่าเถื่อน” ที่ยังหลงเหลืออยู่ในช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๙ หนังสือเล่มนี้ยังบอกว่าการแสดงภาพความรุนแรงและการต่อสู้ระหว่างอิทธิพลต่าง ๆ เริ่มก่อตัวเห็นชัดตั้งแต่ยุคหนึ่งเงียบ และดำเนินต่อเนื่องมาถึงหนึ่งในปัจจุบัน การอ่านประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมของโคลอมเบียยังควบคู่ไปกับประวัติศาสตร์การเมืองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่นเหตุการณ์ La violencia หรือการลอบสังหารผู้นำพรรคเสรีนิยมในปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ที่ส่งแรงกระเพื่อมต่อสังคมและศิลปินต่อเนื่องยาวนาน และทำให้เกิดหนังแอ็กชันจำนวนมากที่มีฉากหลังเป็นชนบทห่างไกล หนังสือเล่มนี้ยังวิเคราะห์ตระกูลหนังที่เป็นเอกลักษณ์ที่เรียกว่า Tropical Gothic หรือโกธิคเขตร้อน ซึ่งมักมีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับครอบครัว การสมสู่ในหมู่ญาติ และแรงกดดันของสังคมที่สะท้อนถึงอดีตของการตกเป็นอาณานิคมของสเปน ปัญหาเชื้อชาติ รวมทั้งความลำบากของแรงงานในไร่อ้อย นอกจากนี้ยังมีบทหนึ่งที่อุทิศให้กับการวิเคราะห์การแสดงภาพความรุนแรงในหนังโคลอมเบียโดยเฉพาะทั้งที่เกี่ยวข้องกับวงการมาเฟียยาเสพติด และที่เกี่ยวข้องกับบาดแผลทางประวัติศาสตร์การเมือง

The Post-Dictatorship Generation in Argentina, Chile and Uruguay: Collective Memory and Cultural Production

ต่อกันที่ The Post-Dictatorship Generation in Argentina, Chile and Uruguay: Collective Memory and Cultural Production โดย อนา รอส

หนังสือเล่มนี้ตอบย้ำว่าการศึกษานวนิยายละตินอเมริกาจำเป็นต้องทำควบคู่ไปกับการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองหลังยุค

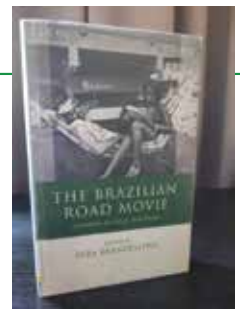
อาณานิคมของทวีปที่ถูกขโมยด้วยหยาบเหวอและคราบเลือดดั่งที่ชื่อหนังสือว่าไว้ นี่คือการวิเคราะห์การแสดงออกทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ของประเทศอาร์เจนตินา ชิลี และอุรุกวัย ในช่วงหลังยุคการปกครองโดยเผด็จการทหาร ซึ่งเริ่มตั้งแต่กลางทศวรรษ ๑๙๗๐ ต่อเนื่องถึงปลายทศวรรษ ๑๙๘๐

ทั้งนี้ผู้เขียนไม่ได้เจาะจงศึกษาเฉพาะภาพยนตร์เท่านั้น แต่พยายามสืบค้นความทรงจำร่วมของผู้คนในประเทศทั้งสาม ที่เติบโตขึ้นในระหว่างหรือหลังยุคของความโหดร้ายและการลิดรอนเสรีภาพ การลักพาตัวฝ่ายต่อต้านและการซ้อมทรมานผ่านทั้งหนังสือ สารคดี วรรณกรรม และหนังสือการ์ตูน อย่างไรก็ตามหนังสือเล่มนี้วิเคราะห์งานภาพยนตร์ที่สำคัญ เช่น สารคดี *Where Were You When History Was Happening?* (๒๐๐๗) และ *Lamb of God* (๒๐๐๘) ที่ว่าด้วยเรื่องของประเทศอาร์เจนตินา *Volver a vernos* (๒๐๐๒) สารคดีจากชิลีว่าด้วยนักศึกษาที่เติบโตขึ้นในช่วงการปกครองของ นายพล ออกูสโต ปิโนเชต์ นายทหารที่ทำการปฏิวัติโค่นล้มการเมืองฝ่ายซ้าย ชิลวาดอร์ อัลเลนเด ที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน และสารคดี *La quemadura (The Burn)* (๒๐๐๙) จากอุรุกวัย หนังสือเหล่านี้มักพูดถึงบาดแผลทางใจ ภาวะซึมเศร้าแต่ไม่ยอมจดจำ ความรู้สึกผิดบาป และร่องรอยความบอบช้ำทางอารมณ์ของผู้คนที่ผ่านเหตุการณ์เลวร้ายในประวัติศาสตร์ แต่ที่สำคัญกว่านั้น คือการที่หนังสือเหล่านี้นำเสนอ “เรื่องเล่า” และชุดความจริงที่เคยถูกปิดบังหรือผลักไสให้ไม่มีที่ทางโดยระบอบเผด็จการที่ต้องการควบคุมประวัติศาสตร์และบังคับให้ “ความจริง” หมายถึงเรื่องเล่าจากฝั่งของตัวเองเท่านั้น

The Brazilian Road Movie

หนังสือเล่มสุดท้าย The Brazilian Road Movie มี ชารา แบนเดลเลโร เป็นบรรณาธิการ รวบรวมบทความวิเคราะห์ภาพยนตร์ในตระกูลโรดมูฟวี่ หรือหนังที่

ตัวละคร (มักจะเป็นผู้ชาย) ขับรถท่องเที่ยวและประสบเรื่องราวระหว่างการเดินทาง แนวคิดของหนังสือเล่มนี้ คือการพยายามวิเคราะห์บริบทและปรัชญาของหนังโรดมูฟวี่แบบบราซิล เทียบเคียงกับหนังตระกูลเดียวกันจากฮอลลีวูด เช่น *Easy Rider* ที่เป็นสัญลักษณ์ของวิญญานกบฏและการต่อต้านสังคมศีลธรรม และหนังโรดมูฟวี่ของยุโรป ซึ่งมีความลึกซึ้งในเชิงความคิดและการตกผลึกของตัวละคร

หนังสือเล่มนี้ตั้งแต่หนังโรดมูฟวี่ยุคแรกของบราซิล ประมาณทศวรรษที่ ๑๙๖๐ ซึ่งเป็นหนังสือที่เดินทางเสาะสำรวจภูมิศาสตร์ของประเทศ ควบคู่ไปกับการเปิดประเทศเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ จากนั้นในบทต่อ ๆ ไป เป็นการเล่าถึงหนังโรดมูฟวี่เรื่องสำคัญเช่น *Bye Bye Brasil* (๑๙๗๙) ซึ่งเป็นหนังมีกรอบคิดแบบหลังอาณานิคม นอกจากนี้หนังสือยังวิเคราะห์หนังสามเรื่องของ วอลเตอร์ ซาลเลส ผู้กำกับบราซิลที่คนดูหนังทั่วโลกรู้จักดี หนังดังของเขาสามเรื่อง ได้แก่ *Foreign Land* (๑๙๙๕) *Central Station* (๑๙๙๘) และ *The Motorcycle Diaries* (๒๐๐๔) ทั้งสามเรื่องเป็นหนังที่เกี่ยวข้องกับการเดินทาง การแสวงหาชะตาชีวิตใหม่ และการพบเจอผู้คนในดินแดนต่างบ้านต่างเมืองอันนำมาซึ่งการตัดสินใจสำคัญในชีวิต ■

เปิดกรุหนังบ้าน เล่าเรื่องชีวิตของ ดุษฎี จุลชาติ

ฝ่ายอนุรักษ์

วันหนึ่งในเดือนพฤษภาคม ๒๕๖๒ อำนาจ จุลชาติ และ ภรรยา สุภาณี จุลชาติ ได้มาเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ภาพยนตร์ไทย และเมืองมายา ได้รับทราบถึงแนวทางการอนุรักษ์และเผยแพร่ความรู้ของหอภาพยนตร์ และได้สอบถามถึงการบริจาคฟิล์มเก่าเพื่อการอนุรักษ์ก่อนจะกลับไปสอบถาม ดุษฎี จุลชาติ อดีตนายกสมาคมนักเรียนเก่าเยอรมัน และ ลิเซล็อตเต บิตามารดาถึงความสนใจในการบริจาคฟิล์มเก่าในบ้าน นำมาสู่การประสานกับเจ้าหน้าที่งานจัดหาของหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) และได้บริจาคฟิล์มภาพยนตร์ Super 8 จำนวน ๕๕ ม้วน ในวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ทั้งหมดเป็นหนังบ้านโดยการถ่ายของ ดุษฎี จุลชาติ เอง ในช่วงเวลาระหว่างปี ๒๕๑๒-๒๕๒๒ โดยประมาณ หนังบ้านเหล่านี้

กล้อง Bolex 150 Super ของดุษฎี

ถูกสแกนเพื่อแปลงเป็นไฟล์ดิจิทัล แม้จะมีบางส่วนที่ไม่สามารถสแกนได้เนื่องจากสภาพของฟิล์มที่ชำรุดและเสื่อมสภาพ แต่ฟิล์มที่เหลือก็ได้บันทึกช่วงเวลาของชีวิตในด้านต่าง ๆ ของ ดุษฎีและลิเซล็อตเต จุลชาติ ทั้งครอบครัว การเดินทาง และงานการศึกษาอันเป็นงานที่ทั้งคู่สนใจและมีประสบการณ์มาเป็นเวลานาน

คอลัมน์คลังอนุรักษ์ฉบับนี้จึงขอนำเสนอความเป็นมาและเรื่องราวประกอบของหนังบ้านกรุนี้ ซึ่งบันทึกช่วงหนึ่งของชีวิตโดยเรียบเรียงจากการสัมภาษณ์ ดุษฎีและลิเซล็อตเต จุลชาติ ทางกระแสนทนาออนไลน์ อันเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดทำข้อมูลประกอบกรภาพยนตร์ในช่วงเวลาการระบาดของโควิดนี้

ดุษฎี จุลชาติ จบการศึกษาจากวิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ และได้เดินทางไปประเทศเยอรมนีเมื่อปี ๒๕๐๒ ก่อนจะฝึกงาน เรียนวิทยาลัย และเข้าทำงานกับบริษัท Siemens อีกราว ๓ ปี รวมระยะเวลาอาศัยอยู่ในเยอรมนีเป็นเวลาประมาณ ๙ ปีโดยอาศัยอยู่ที่เมือง Wolfenbüttel และ Braunschweig, Lower Saxony ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของประเทศ ในระหว่างนั้น ดุษฎีได้พบรักและแต่งงานกับลิเซล็อตเตซึ่งจบการศึกษาด้านการศึกษ ต่อมาดุษฎีเริ่มสนใจเรื่องการถ่ายภาพนิ่งและภาพยนตร์ โดยได้ลองซื้อกล้อง Rollei ซึ่งผลิตอยู่ในเมืองที่อาศัยอยู่นั่นเอง และกล้อง Bolex 150 Super ซึ่งเป็นกล้องถ่ายภาพยนตร์ Super 8 มาทดลองถ่าย

ในปี ๒๕๑๐ ดุษฎีและลิเซล็อตเตตัดสินใจย้ายมาตั้งรกรากที่ประเทศไทย และทำงานด้านการศึกษาที่ครอบครัวจุลชาติซึ่งถือได้ว่าเป็นครอบครัวการศึกษาอยู่แล้ว โดยอาจารย์ฉวี จุลชาติ และอาจารย์พร้อม จุลชาติ บิตามารดาของดุษฎีคือผู้ก่อตั้งโรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน ถนนราชดำเนิน ในปี ๒๕๐๓ (ปัจจุบันย้ายมาซอยอิสรภาพ ๔๒ และเปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัยเทคโนโลยีพณิชยการราชดำเนิน), โรงเรียนชาตศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนชั้นอนุบาลและประถมในเขตบางกอกใหญ่ ในปี ๒๕๐๓ เช่นกัน

ภายหลังกลับมาประเทศไทย ดุษฎีได้เข้าศึกษาครุศาสตร์ หลักสูตรบริหารการศึกษา กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต่อมาในปี ๒๕๑๓ โรงเรียนชาตศึกษาได้ย้ายไปตั้งอยู่ที่ซอยอิสรภาพ ๒๙ โดย ดุษฎี จุลชาติ และ ลิเซล็อตเต จุลชาติ เป็นผู้บริหาร ในทางชีวิตส่วนตัว ดุษฎีและลิเซล็อตเต มีบุตรธิดาร่วมกัน ๓ ท่าน คือ อำนาจ จุลชาติ, กฤษฎา จุลชาติ และสมฤดี คอมนันท์ (จุลชาติ)

หนังบ้านส่วนใหญ่ของดุษฎีถูกบันทึกขึ้นในช่วงเวลาที่ดุษฎีเพิ่งกลับมาเมืองไทย เริ่มมีลูก และเข้าทำงานในแวดวงบริหารการศึกษาเป็นช่วงเวลา

ดุษฎีและลิเซล็อตเตขณะให้สัมภาษณ์ออนไลน์

ราว ๑๐ ปี ก่อนภาระหน้าที่การทำงานที่รัดตัวขึ้นจะทำให้คุณผู้ติดตามถ่ายภาพบ้านลงในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตามแม้จะไม่ได้ถ่ายหนังเพิ่ม แต่หนังบ้านเหล่านี้ถูกฉายดูในครอบครัว และใช้เป็นสื่อของชมรมการถ่ายภาพของสถานศึกษาเป็นครั้งคราว ลิเซล็อตต์ได้บันทึกและตั้งชื่อของหนังส่วนใหญ่เป็นภาษาเยอรมัน โดยหากจะแบ่งหนังบ้านของคุณผู้ติดตามกลุ่มเนื้อหา จะสามารถแบ่งได้ ๓ กลุ่ม คือ ครอบครัว การเดินทาง และงานการศึกษา

■ หนังสือเกี่ยวกับครอบครัว

ครอบครัวของคุณ จุลชาติ มีบ้านพักตากอากาศที่หัวหิน ซึ่งสมาชิกครอบครัวจะเดินทางไปเป็นประจำ นอกจากความสวยงามของท้องทะเลหัวหินแล้วยังบันทึกกิจกรรมของครอบครัว ความน่ารักน่าเอ็นดูของลูก ๆ แต่ละคนที่กำลังเติบโต บางครั้งก็ปรากฏพ่อแม่ของคุณ และพ่อแม่ของลิเซล็อตต์ที่เดินทางจากเยอรมนีมาร่วมพักผ่อนด้วย หนังบ้านที่บันทึกการไปท่องเที่ยวพักผ่อนที่ทะเลนี้ มีตัวอย่างเช่น *Dec. 1969 Hua Hin, Tom & Tin Juli 1971, Lo + Omi + Opi November 1973 House and Hua Hin* และ *Prajab-Herman-Udo-Sompan Juli 1976* ซึ่งเป็นการพาเพื่อนจากเยอรมนีท่องเที่ยวพักผ่อนและได้เห็นบรรยากาศของทะเลประจวบคีรีขันธ์ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ทำเป็นประจำทุกปี ในวันที่ ๕ เมษายน หรือวันเซนต์แมรี คือบันทึกการไปทำบุญที่วัดโพธิ์ทอง ซึ่งบรรจุอัฐิของต้นตระกูลรัศมีทัต ทางฝั่งคุณแม่ของคุณในช่วงเข้าก่อนที่จะไปทำพิธีเซ่นไหว้ เยี่ยมฮวงซุ้ย วัดราชโอรส ต้นตระกูลจุลชาติ ต่อในช่วงบ่าย ซึ่งปรากฏใน *Vaters und Mutters Geburtstag 1969*

■ หนังสือเกี่ยวกับการเดินทาง

คุณผู้มีโอกาสในการเดินทางบ่อยครั้ง โดยหนังบ้านที่บันทึกไว้ส่วนหนึ่งเป็นการเดินทางเพื่อภารกิจในการศึกษา เช่นไปดูงานในต่างประเทศ เช่น *Hong Kong Ocean Park Seelöwen - Juni 1979, Macao - Hong Kong - Technology - Jumbo - Ocean Park Juni 1979, Manila Philippinen Juni 1979* ซึ่งเป็นการไปดูงานร่วมกับกลุ่มอาชีวศึกษาโรงเรียนเอกชน และ *Fahrt zur zugspitze Juli 1975* ซึ่งเป็นการไปดูงานสถานศึกษาร่วมกับผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนมัธยม และอีกส่วนหนึ่งเป็นการเดินทางเป็นการส่วนตัวไปเยี่ยมญาติของลิเซล็อตต์และเพื่อน ๆ

ใน *Deutschland 1975 München - Talhausen - Hahnenklee, Deutschland Juli 1975 Schwarzwald - Talhausen Blühendes Barock Ludwigsburg* ซึ่งเป็นการไปพักผ่อนท่ามกลางธรรมชาติที่สวยงามร่วมกับญาติที่ Black Forest ทางตอนใต้ของประเทศ และเข้าชม Ludwigsburg Palace และ *Deutschland 1975 Zugspitze - Garmisch* ซึ่งบันทึกการขึ้นไปท่องเที่ยว Zugspitze ภูเขาที่สูงที่สุดในเยอรมนี

■ หนังสือเกี่ยวกับงานการศึกษา

คุณผู้และลิเซล็อตต์ได้ จุลชาติ มีบทบาทในการบริหารงานสถานศึกษา ๒ แห่ง คือ โรงเรียนพณิชยการราชดำเนินธนบุรี และโรงเรียนชาตศึกษา หนังสือที่บันทึกเรื่องราวในกลุ่มนี้มักจะบันทึกกิจกรรมของสถานศึกษา เช่น งานวันเด็กของโรงเรียนชาตศึกษาหลาย ๆ ปี (ใน *Kinderfest bei Chatasueksa Januar 1975, Kinderfest Chatasueksa 1976*), งานพบปะสังสรรค์ผู้ปกครอง-ครู ๑๐ กันยายน ๒๕๑๕, งานแข่งกีฬาของโรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน ซึ่งไปเข้าสนามจัดอย่างยิ่งใหญ่ที่สนามศุภชลาศัย หรือสนามเทพหัสดิน (ใน *Sportfest Juli 1976, Sportfest 1976 Udo - Hermann - Tewes*), ขบวนแห่กิจกรรมบรรพชาหมู่เยาวชนในชุมชนที่วัดอรุณราชวรารามใน *Mönchsweihe April 1977* และการเปิดศึกษาใหม่หลังย้ายที่ตั้งของโรงเรียนชาตศึกษาและสระว่ายน้ำ ซึ่งเป็นโรงเรียนแรกที่มีสระว่ายน้ำในสมัยนั้น ใน *Einweihung bei Chatasuksa (Kindertance)* ปี ๒๕๑๓

การสัมภาษณ์เพื่อบันทึกข้อมูลของหนังบ้านเหล่านี้เกิดขึ้นในเดือนมิถุนายน ๒๕๖๔ คุณ จุลชาติ ในวัย ๘๓ ปี และภรรยา ลิเซล็อตต์ อายุ ๗๗ ปี ยังคงมีความทรงจำที่ชัดเจนแจ่มใส และรู้สึกยินดีที่ความทรงจำเก่าที่เก็บไว้กับม้วนฟิล์มในบ้านได้มีโอกาสรับการอนุรักษ์และได้ชมภาพเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง หนังบ้านเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงวัสดุที่จะเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา แต่สามารถอยู่ต่อไปเป็นบทบันทึกเรื่องราวของชีวิตผู้คน ประวัติศาสตร์สังคม ผ่านการบันทึกภาพวิวัฒนาการของยุคสมัย, ภูมิประเทศ, การแต่งกาย, ผู้คน, ยานพาหนะ และบ้านเรือน ฯลฯ และเป็นโอกาสในการรับชมและศึกษาต่อของผู้ที่สนใจได้ต่อไป ■

ติดตามรายละเอียดกิจกรรมวันหนังบ้านของหอภาพยนตร์ได้ที่ www.fapot.or.th

บรรยากาศการพักผ่อนชายทะเลหัวหิน

คณะดูงานการศึกษาในมะนิลา ฟิลิปปินส์

งานวันเด็กโรงเรียนชาตศึกษา

คนหลังบ้าน

ในปีที่ ๓๗ ของหอภาพยนตร์

กองบรรณาธิการ

๗ กันยายน ๒๕๖๔ หอภาพยนตร์จะมีอายุครบ ๓๗ ปี จากจุดเริ่มต้นที่อาคารพิพิธภัณฑ์โทรคมนาคม บริเวณพื้นที่รกร้างหลังพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ หอศิลป์ (หอศิลป์เจ้าฟ้า) ซึ่งมีโต๊ะทำงานเพียง ๑ ตัว และเจ้าหน้าที่รุ่นบุกเบิกไม่ถึง ๑๐ คน ปัจจุบัน หน่วยงานอนุรักษ์ภาพยนตร์แห่งชาติแห่งนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ทั้งทางกายภาพ ท่าเลที่ตั้ง ภาระงาน และจำนวนเจ้าหน้าที่

ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลให้ “หน้าบ้าน” ของหอภาพยนตร์เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งพิพิธภัณฑ์และนิทรรศการ หรือโรงภาพยนตร์จดหมายข่าวฉบับครบรอบวันเกิดหอภาพยนตร์ จึงอยากจะพา “คนหลังบ้าน” หรือทีมงานอนุรักษ์ภาพยนตร์ และสิ่งเกี่ยวเนื่องต่าง ๆ ให้ได้มาปรากฏตัวเบื้องหน้ากันบ้าง เพราะแท้จริงแล้ว พวกเขาเหล่านี้คือคนทำงาน “ด่านหน้า” ก่อนที่ทุกอย่างในคลังอนุรักษ์จะได้เผยแพร่ออกไปให้สาธารณชนใช้บริการ

และนี่คือข้อเขียนจากความรู้สึกและประสบการณ์ของบุคลากรบางส่วนในฝ่ายอนุรักษ์ฝ่ายที่ปฏิบัติงานอันเป็นหัวใจสำคัญของหอภาพยนตร์มาตั้งแต่เริ่มต้น

ผมได้ยินคำว่า หอภาพยนตร์ เป็นครั้งแรกในชีวิต เมื่อตอนเรียนชั้นประถม เมื่อคราวพี่โตมมาพูดถึงหนังเรื่อง ช้าง ทางช่อง ๗ สี และในปี ๒๕๔๐ ผมได้มาหอภาพยนตร์เป็นครั้งแรก สมัยที่ยังตั้งอยู่ในหอศิลป์เจ้าฟ้าเพื่อมาหาข้อมูลในการทำนิตยสาร

ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๓ ผมเดินทางมาหอภาพยนตร์ที่ศาลายาเพื่อมาขอทำงาน สมัยก่อนเจ้าหน้าที่หอภาพยนตร์ยังมีน้อย จึงได้ลองงานทุกอย่างตั้งแต่ ซ่อมฟิล์ม ล้างฟิล์ม เทเลซีน ฉายหนัง จัดโปรแกรม นำชมพิพิธภัณฑ์ จนรู้สึกว่าการที่ชอบมากที่สุดคืองานจัดหา เพราะมันได้สืบเสาะ แสวงหา ประเมินคุณค่า ใช้ศิลปะในการเจรจา ทำทุกอย่างเพื่อให้ได้ฟิล์มภาพยนตร์และสิ่งเกี่ยวเนื่องเหล่านั้นมาอนุรักษ์ และมันสนุกมาก ลุย ๆ ดี มีครบทุกรสชาติดีใจปลาบปลื้มจนน้ำตาไหล เมื่อได้เจอฟิล์มภาพยนตร์ที่ตามหาหรือนั่งซึมจมนึกคิดถึง อยากเอามือเช็ดหัวตัวเอง เมื่อเรามาช้า ฟิล์มได้เสียไปแล้ว

ตอนนี้ผมอายุ ๔๗ ปี เหลือเวลาทำงานอีก ๑๓ ปี อยากเห็นอนาคตหอภาพยนตร์ มีเจ้าหน้าที่อนุรักษ์เยอะ ๆ เพราะงานอนุรักษ์มันหยุดไม่ได้ ทำแล้วมันติด และถ้าหยุดเมื่อใดเราจะไม่มีโอกาสได้เห็นความงามของภาพยนตร์เมื่อมันปรากฏบนจอในโรงภาพยนตร์ดังที่เคยเป็น

มานัสศักดิ์ ดอกไม้

(นักอนุรักษ์ภาพยนตร์และสิ่งเกี่ยวเนื่อง)

ผมเริ่มต้นจากการมาฝึกงานเป็นระยะเวลา ๓ เดือน พอฝึกงานจบรู้สึกว่าการที่ได้อยู่กับฟิล์มมันน่าสนใจ ไม่ค่อยมีใครทำกัน และงานอนุรักษ์กำลังต้องการคนเพิ่ม ผมจึงได้มาสมัครทำงานในระยะเวลาหลังจากฝึกงานจบ ๑ เดือน

ช่วงแรกที่ได้ทำงานจะเป็นงานเคลียร์โกดังเก็บฟิล์มที่หอภาพยนตร์ได้รับการบริจาค จัดหา จัดซื้อมา ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ที่โกดังฟิล์มและโกดังของกลุ่มงานอื่น ระยะเวลาทำงานในโกดังเป็นเวลา ๒ ปี ช่วงต่อมาหอภาพยนตร์สร้างตึกหลังใหม่ขึ้นมา ได้มีการย้ายฟิล์มห้องเย็นเก็บฟิล์ม อุปกรณ์ในการทำงานขึ้นตึกหลังใหม่ มีการจัดการห้องทำงานให้เป็นระบบ เป็นสัดส่วน มีความปลอดภัยมากขึ้น และได้มีห้องแล็บพิมพ์-ล้างฟิล์มภาพยนตร์เพิ่มขึ้นมา ทำให้ผมต้องไปรับผิดชอบในงานแล็บพิมพ์-ล้างฟิล์มภาพยนตร์สี่โดยตรง

งานแล็บพิมพ์-ล้างภาพยนตร์สี่ เป็นกระบวนการที่สามารถพิมพ์-ล้างฟิล์มภาพยนตร์ได้ครบวงจร ผมต้องอบรมการวิเคราะห์เคมี การเกรดสีภาพยนตร์เบื้องต้น การควบคุมคุณภาพของงานที่พิมพ์-ล้างออกมา โดยหน้าที่ของผมคือ การวิเคราะห์น้ำยาล้างฟิล์ม การผสมน้ำยาล้างฟิล์ม การตรวจฟิล์ม การเกรดสี การพิมพ์ฟิล์ม ในแต่ละวันการทำงานมีปัญหาให้แก้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นความท้าทายจุดใหม่ที่ได้มารับผิดชอบในส่วนนี้ แต่เมื่อเราได้เห็นผลงานตั้งแต่เป็นฟิล์มเนกาทีฟอยู่บนโต๊ะตรวจฟิล์ม จนออกมาเป็นฟิล์มพรินต์ออกมาฉายที่เราสามารถควบคุมคุณภาพได้ ทำให้คนทำงานในส่วนเล็ก ๆ ภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ฟิล์มของหอภาพยนตร์

ดนัยภัทร รื่นรมย์

(นักอนุรักษ์ภาพยนตร์และสิ่งเกี่ยวเนื่อง)

ทำงานที่หอภาพยนตร์มาได้ ๑๐ ปี เริ่มจากเป็นคนที่ไม่รู้ด้วยซ้ำว่าจะมาเป็นภาพยนตร์ออกฉายต้องผ่านกระบวนการอะไรบ้าง ตอนนั้นรู้จักแค่รูปถ่ายที่ออกมาจากกล้องฟิล์ม และนั่นก็อาจจะเป็นครั้งแรกที่ได้จับฟิล์ม แล้วตั้งข้อสงสัยว่า มันออกมาเป็นภาพเหมือนจริงได้อย่างไร

ก่อนที่จะเริ่มทำงานที่นี่ พี่เขาบอกว่าให้มาลองทำ ๑ วันก่อน ว่าเราสามารถทนกับกลิ่นที่เหม็นได้ไหม สัมผัสกับสารเคมีได้ไหม ทนกับการที่เราต้องนั่งจ้องฟิล์มเป็นวัน ๆ ได้ไหม จนเมื่อทำงานตรวจฟิล์มทั้ง ๘, ๑๖ และ ๓๕ มม. มาได้สักพัก คำตอบก็คือทนได้ แต่งานอนุรักษ์ฟิล์มไม่ได้มีแค่นั้น ช่วงนั้นเกิดน้ำท่วม ทำให้พวกเราต้องช่วยกันขนย้ายฟิล์มไปที่ที่ปลอดภัย ตอนนั้นก็คิดว่าหนักแล้ว เพราะมีทั้งสนิม ฝุ่น และน้ำหนักของฟิล์ม แต่พวกเราที่ผ่านมันมาได้โดยที่ฟิล์มไม่ได้รับความเสียหาย หลังจากนั้นพวกเราได้รับการฝึกเคลียร์ฟิล์มที่โกดังซึ่งมหาศาลมาก ให้ฟิล์มมาอยู่ในระบบที่สามารถค้นหาได้ ปัญหาอุปสรรคที่โกดังก็มีมากมาย ความสะดวกสบายไม่ได้เหมือนอยู่ออฟฟิศ ด้วยอากาศที่ร้อน ฝุ่น รา สนิมที่มาจากกล้องฟิล์ม การขนย้ายฟิล์มที่ต้องใช้แรงจากพวกเราเท่านั้น

หลังจากนั้นก็กลับมาทำงานที่หอภาพยนตร์ และได้เจอกับปัญหาที่ไม่เหมือนกับครั้งที่ผ่านมา คือเหตุไฟไหม้ที่ห้องตรวจฟิล์ม นักอนุรักษ์ฟิล์มภาพยนตร์ทุกคนต้องทำงานหนักกันอีกครั้ง ต้องรีบกู้ชีวิตฟิล์มจากการโดนน้ำ โดนไฟไหม้ สิ่งที่ต้องทำใจคือฟิล์มอาจจะกลับมาไม่เหมือนเดิม แต่ก็ต้องทำให้ดีที่สุด วิธีการช่วยชีวิตฟิล์มครั้งนี้มีบางอย่างที่เราก็ไม่เคยรู้ แล้วก็ได้เรียนรู้วิธีต่าง ๆ กับผู้ที่ผ่านประสบการณ์มามากมาย

ตอนนี้รู้แล้วว่ากว่าจะมาเป็นฟิล์ม ๑ ม้วน ผ่านกระบวนการอะไรบ้าง อาจจะรู้รายละเอียดไม่มากนัก แต่ก็ทำให้รู้ว่าไม่ได้ง่ายอย่างที่คิด และได้รู้ว่าการที่อยู่เบื้องหลังทุกคนต้องทำงานกันหนักขนาดไหน ต้องอนุรักษ์กันอย่างไรกว่าจะออกมาเป็นภาพประวัติศาสตร์ให้คนรุ่นหลังได้ดู ซึ่งสิ่งที่ตอบแทนคนที่อยู่เบื้องหลังทุกคนก็อาจจะเป็นรอยยิ้ม ความสุขของคนดู จนลืมปัญหาที่ผ่านมาไปเลย

วรรณภา พ่วงพร้อม

(นักอนุรักษ์ภาพยนตร์และสิ่งเกี่ยวเนื่อง)

ฉันทำงานในตำแหน่งนักอนุรักษ์ ภาพยนตร์ ทำหน้าที่สแกนฟิล์มและแก้ไข ภาพ-สีของภาพยนตร์ ซึ่งเป็นงานที่ต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับฟิล์ม และต้องใช้ประสบการณ์ความเข้าใจในเครื่องมือเพื่อช่วยแก้ไขภาพและสีที่เกิดจากความเสื่อมสภาพของฟิล์ม ให้ภาพยนตร์กลับมาสมบูรณ์ให้ได้มากที่สุด เช่น การแก้ภาพสั่น ปรับแก้สีเฟด ลบรอยขีดข่วน โดยจะไม่ทำการตัดแปลงเพิ่มเติมจากสิ่งที่มีอยู่เดิม

ทุกครั้งที่ได้สแกนฟิล์มหรือเกรดสี ไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์หนังข่าว หรือหนังบ้าน ฉันมักตื่นเต้นไปกับสิ่งที่ได้เห็นบนฟิล์ม บางเหตุการณ์ บางสถานที่ ในปัจจุบันไม่มีให้เห็นอีกแล้ว หรือแม้แต่การบันทึกเรื่องราวของคนในครอบครัวที่ไปเที่ยวและทำกิจกรรมร่วมกัน มันคือมนตร์เสน่ห์ในความเป็นธรรมชาติของหนังบ้าน ถ้าถามว่าแล้วมันจะต่างอะไรกับคลิปข่าวบางเหตุการณ์ที่สามารถเปิดดูได้ในโลกอินเทอร์เน็ต สำหรับฉันมันก็ไม่ได้แตกต่างกันมาก เพราะการถ่ายคลิปลิ ในยุคนี้ก็ถือเป็นหนังบ้านได้เหมือนกัน แต่มันต่างในแง่ของความรู้สึกภูมิใจในงานที่ทำ ในฐานะนักอนุรักษ์ที่ทำหน้าที่แปลงความทรงจำเรื่องราวต่าง ๆ บนแผ่นฟิล์มเป็นดิจิทัล เก็บรักษาแล้วส่งต่อความทรงจำนี้กลับคืนสู่เจ้าของฟิล์ม ให้พวกเขาสามารถเปิดดูที่ใดก็ได้ รวมไปถึงการได้เป็นส่วนหนึ่งในการเก็บรักษาทรัพย์สินทางปัญญาและมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับคนทั่วไปได้ศึกษา และนี่ก็คือเหตุผลที่ฉันมักให้ความสนใจและตื่นเต้นกับงานที่ฉันทำอยู่เสมอ

ณัฐนิ จ้วนเพียรภาค

(นักอนุรักษ์ภาพยนตร์และสิ่งเกี่ยวเนื่อง)

หัวใจสำคัญของงานเราคือ “ทำให้คนเจอนั่งที่เขาคิดต้องการและอาจจะต้องการได้ง่ายที่สุด”

เมื่อได้รับภาพยนตร์ที่แปลงสัญญาณเป็นไฟล์ดิจิทัล เราจะเป็นคนแรกของกระบวนการที่เริ่มดูหนังในเชิงเนื้อหาอย่างจริงจัง และบันทึกลงสู่บัญชีฐานข้อมูลหรือที่เรียกว่าการทำเครื่องมือช่วยค้นนั้นว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร เมื่อไหร่” รวมทั้งให้ทะเบียนเลขเรียกหนัง ซึ่งอาจดูเป็นเรื่องง่าย แต่เอาเข้าจริงก็ไม่ง่าย เพราะไม่ใช่หนังทุกเรื่องจะระบุให้ทราบถึงทุกสิ่งที่กล่าวมา ทั้งยังต้องคิดว่ามีสิ่งอื่นใดที่ปรากฏในหนังและไม่ปรากฏ แต่ก็เชื่อมโยงถึงหนัง ที่เป็นไปได้ว่าคนจะค้นหาด้วยคำคำนี้ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่เราต้องคิดให้รอบและระบุให้ได้มากที่สุด เพื่อให้คนสามารถค้นหนังเรื่องนั้น ๆ เจอ โดยการจะได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านี้ก็เกิดจากความรู้และประสบการณ์ของเรา จากเอกสารที่ติดมากับตัวหนัง จากเจ้าของหนัง จากการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ในเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อใช้ในการอ้างอิง และจากการว่าจ้างผู้มีความรู้ทางประวัติศาสตร์เข้ามาช่วยเหลือ

จากนั้น ข้อมูลเหล่านี้จะถูกนำเข้าสู่ระบบบริการ ระบบแรกคือระบบสืบค้นทั่วไปที่ประชาชนสามารถสืบค้นภาพยนตร์ออนไลน์ได้บนหน้าเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต กับระบบที่สองคือระบบ Video on Demand หรือระบบดูหนังในห้องสมุด ที่เราจะต้องดูแลทั้งสองระบบนี้ให้หน้าตาและใช้งานเป็นมิตรกับผู้ใช้บริการมากที่สุด รวมถึงเป็นระบบที่สามารถใช้ในการวิเคราะห์และแสดงข้อมูลได้หลากหลายมิติในอนาคต

ชานาถ อินทางค์

(ผู้จัดการสารสนเทศ)

ย้อนกลับไปเมื่อ ๔ ปีที่แล้ว ผมได้เริ่มเข้าสู่หอภาพยนตร์ ช่วงแรกได้ทำทะเบียนสื่อโสตทัศน และดึงไฟล์จาก CD/DVD เพื่อนำมาเก็บรวบรวมและแยกหมวดหมู่ให้พร้อมเวลาต้องการใช้งาน ทำงานไปเรื่อย ๆ ก็ได้เริ่มรู้จักกับม้วนวิดีโอเทป เช่น VHS, U-Matic, BETA, Tape Cassette, Hi8/Video8, Open Reel ซึ่งบางอย่างผมเห็นตอนแรกก็ยังงงอยู่เลยว่าสิ่งนี้เรียกว่าอะไร แต่ก็มีพี่ ๆ ภายในงานเป็นคนบอกและแนะนำอยู่เสมอ หลังจากนั้นก็ได้เรียนรู้วิธีการทำความสะอาดม้วนวิดีโอที่เป็นรา ตรวจสอบสภาพเทปเบื้องต้น รวมไปถึงวิธีการต่อเทปในกรณีที่เทปขาด ได้มีโอกาสเรียนรู้วิธีการซ่อมเครื่องเล่นวิดีโอที่ใช้ในการปฏิบัติงานกับช่างจนสามารถแก้ไขเบื้องต้นได้ เวลาเครื่องมีปัญหาที่สามารถแก้ไขเองได้โดยไม่ต้องรอส่งซ่อม ทำให้งานดำเนินต่อไปได้อย่างราบรื่น

จากนั้นได้นำม้วนวิดีโอมาแปลงสัญญาณให้เป็นไฟล์ดิจิทัล และมีการแปลงสัญญาณจากเทปเสียงเพิ่มเข้ามา ทำให้มีความตื่นเต้นมากขึ้น เพราะเป็นสิ่งที่ยังไม่เคยทำ และทำให้เห็นเรื่องราวมากขึ้น เพราะแต่ละม้วนก็มีเรื่องราว มีเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไป บางเรื่องผมยังไม่เกิดเลยด้วยซ้ำ ไฟล์ที่แปลงสัญญาณออกมาเป็นไฟล์ดิจิทัลที่สมบูรณ์แล้วก็จะถูกนำมาเขียนลงม้วนเทป LTO ผ่านเครื่อง Quantum เพื่อเก็บรักษาไฟล์ต้นฉบับไว้

รู้สึกยินดีที่ได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภาพยนตร์และสิ่งเกี่ยวเนื่อง สิ่งที่ยากปรับปรุงก็คงเป็นตัวเองครับ คงต้องขยันศึกษาและพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อให้งานออกมาดีครับ

เกียรติยศ มทางค์

(เจ้าหน้าที่เทคนิคดิจิทัลปฏิบัติงานแปลงสัญญาณสื่อโสตทัศน)

หากกล่าวถึงการทำงานของ
กลุ่มงานสิ่งเกี่ยวเนื่องกับภาพยนตร์
ขั้นตอนการทำงานไม่แตกต่างจากการ
ทำงานในส่วนหลังบ้านของพิพิธภัณฑ์
อื่น ๆ คือการรับวัตถุ ทำทะเบียน ให้
หมายเลขวัตถุ ถ่ายภาพวัตถุ การอนุรักษ์ และการจัดเก็บวัตถุให้
คงสภาพอยู่ แต่สิ่งที่แตกต่างออกไปอย่างสิ้นเชิงกับพิพิธภัณฑ์อื่น ๆ
นั่นคือ วัตถุที่กลุ่มงานสิ่งเกี่ยวเนื่องได้ดูแลรักษา

วัตถุทั้งหมดแบ่งเป็น ๒๓ ประเภท ได้แก่ กล้องถ่ายภาพยนตร์
อุปกรณ์ไฟ อุปกรณ์เสียง อุปกรณ์ในเล็บ เครื่องฉายและโรงภาพยนตร์
อุปกรณ์ประกอบฉาก เครื่องแต่งกาย งานออกแบบ รางวัล ของที่
ระลึก วัตถุประกอบนิทรรศการยุคก่อนประวัติศาสตร์ภาพยนตร์
สตูดิโอและแฮนด์บิลภาพยนตร์ ภาพนิ่ง บทภาพยนตร์ บทพากย์
ภาพยนตร์ เอกสารจดหมายเหตุบุคคลและองค์กร ใบปิดภาพยนตร์
โฆษณาภาพยนตร์ หนังสือ นิตยสาร วารสาร และสตูดิโอ แฟ้มข่าว
จดหมายเหตุภาพยนตร์ และ Special Collection นอกจากนี้ยังมี
งานที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการบุคคลเพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูล
ของวัตถุที่ทางหอภาพยนตร์ได้จัดเก็บอีกด้วย

การเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการทำงานในกลุ่มงานสิ่ง
เกี่ยวเนื่องมาตั้งแต่ระยะเริ่มแรกนั้น ทำให้ได้มีส่วนร่วมในด้านการ
วางแผนงานในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงตระหนักได้ว่าการ
ทำงานดูแลวัตถุที่มีจำนวนมาก ต้องใช้ทักษะในหลาย ๆ ด้าน จึง
ต้องหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับบุคคลและวัตถุในหลาย ๆ รูปแบบ
และระบบการจัดการที่ต้องมีการวางแผนงานค่อนข้างรัดกุม เพื่อ
ทำให้เกิดผลจากการทำงานที่ออกมามีประสิทธิภาพที่สุด

ปัจจุบันการทำงานของกลุ่มงานสิ่งเกี่ยวเนื่องยังถือว่าอยู่ใน
ระยะเริ่มต้น ยังมีงานอีกหลายด้านที่ต้องมีการจัดการให้เหมาะสม
งานนี้ถือเป็นงานที่มีคุณค่าในแง่ของวัฒนธรรม อีกทั้งยังแสดงให้เห็น
ว่าภาพยนตร์ไทยนั้นมีความสำคัญและมีประวัติศาสตร์ในแต่ละยุค
สมัยที่สามารถสะท้อนด้านต่าง ๆ ของประเทศ

ชลธิชา ผลประเสริฐ

(นักอนุรักษ์ภาพยนตร์และสิ่งเกี่ยวเนื่อง)

ฉันรู้จักหอภาพยนตร์ครั้งแรกจากการมาเที่ยวกับครอบครัวตั้งแต่
สมัยเรียนอยู่มัธยมศึกษาตอนต้น เนื่องจากหอภาพยนตรนั้นค่อนข้างใกล้
บ้าน และฉันก็ชอบชมภาพยนตร์ตั้งแต่เด็ก ความประทับใจจากการมาเที่ยว
ที่หอภาพยนตร์ยังคงฝังอยู่ในความทรงจำของฉันเสมอมา จนฉันได้เข้าเรียน
ในคณะโบราณคดีและเลือกวิชาโทพิพิธภัณฑ์ เมื่อต้องเลือกสถานที่สำหรับ
การฝึกงาน ฉันจึงไม่ลังเลที่จะติดต่อมายังหอภาพยนตร์เพื่อขอฝึกงานใน
แผนกอนุรักษ์สิ่งเกี่ยวเนื่องกับภาพยนตร์ ซึ่งมีวัตถุเกี่ยวกับภาพยนตร์ที่
หลากหลาย และได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดีจากพี่ ๆ ในแผนก

เมื่อฉันเรียนจบการศึกษา และได้เห็นประกาศรับสมัครงานของที่นี่
ฉันจึงเลือกที่จะมาสมัครงานที่หอภาพยนตร์ และได้ทำงานแผนกเดิม
ในตำแหน่งผู้ช่วยปฏิบัติงานชำระกรรมสิทธิ์เกี่ยวเนื่อง ฉันได้รับมอบหมายให้ทำ
ทะเบียนวัตถุ รวมถึงถ่ายภาพวัตถุที่หลากหลายประเภทมากขึ้น จนถึงตอน
นี้ฉันก็ทำงานมาได้ประมาณ ๑ ปีแล้ว ได้ความรู้ในการทำงานที่หลากหลาย
ทั้งการทำความสะอาด และการถ่ายภาพก็
แตกต่างกัน มีความรู้ความสามารถในการ
อธิบายลักษณะของวัตถุได้มากขึ้น และได้รับ
ความช่วยเหลือจากพี่ ๆ ในแผนกเป็นอย่างดี

ก่อนหน้านี้ฉันเคยทำงานจำพวก
พนักงานขาย หรือพนักงานบริการมาหลาย
งาน และเพิ่งเคยมาทำงานที่ต้องฟังความสนใจ
ให้กับสิ่งของเป็นครั้งแรก อย่างไรก็ตามฉันค้นพบว่ามันค่อนข้างสนุกมากที่
ได้ทำงานกับสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับโลกภาพยนตร์ มีช่วงเวลาที่ยืนต้น
ค่อนข้างบ่อยเวลาได้เห็นของที่ไม่เคยเห็น หรือของที่มาจากภาพยนตร์ที่ฉัน
ชื่นชอบ ทำให้ฉันมีความสุขกับงานที่ฉันทำ

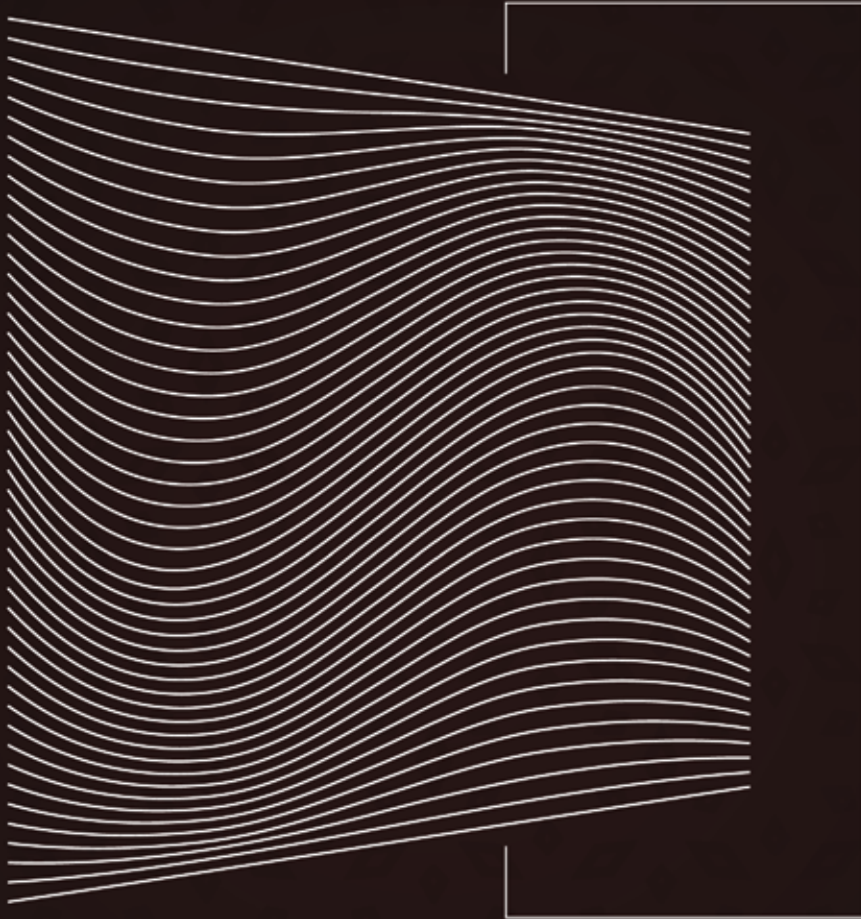
ณัฐไท คงคาเชตร

(ผู้ช่วยปฏิบัติงานชำระกรรมสิทธิ์เกี่ยวเนื่อง)

ร่วมเป็นสักขีพยาน

พิธีประกาศขึ้นทะเบียน มรดกภาพยนตร์ของชาติประจำปี ๒๕๖๔

ในวันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย

จันทร์ที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๔

ติดตามรายละเอียดและรับชมการถ่ายทอดสดได้ที่
Facebook : หอภาพยนตร์ Thai Film Archive

